

TÜRKİYE SİYASET PANELİ

OCAK 2021

Türkiye Siyaset Paneli

Ocak 2021 Araştırması

26 Bölge

27 İl

230

Nokta

5292

Panelist

YÖNEYLEM

SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ LTD. ŞTİ.

veysifidan@yoneylemarastirma.com

bariskinesci@yoneylemarastirma.com

deryakomurcu@yoneylemarastirma.com

www.yoneylemarastirma.com

@YoneylemSosyal

0 549 563 84 91

Yöneylem Sosyal Araştırmalar Merkezi olarak bu raporla birlikte bir yeniliğe imza atıyor ve çok titiz bir çalışma sonucunda oluşturduğumuz Türkiye Siyaset Paneli'nin ilk ürününü kamuoyuyla paylaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Aralık 2019'dan itibaren her ay düzenli olarak Türkiye gündemini, seçmen tercihleri ve algısını ölçerek kamuoyunun dikkatine sunduğumuz Gündemetre çalışmasını Şubat 2021 itibariyle Türkiye Siyaset Paneli'ne evriltmeyi başardık.

Siyaset Panelimiz Türkiye seçmen evrenini temsil eden 26 bölge, 27 il, 215 sandık çevresine yayılmış 4 binin üzerindeki panelistlerimizden oluşan örnekleminden elde edilen canlı bir veri setidir. Bu panelden elde ettiğimiz verilerle ülke gündemini, seçmenlerin siyasi tutum, düşünce ve eğilimlerini çok daha hızlı, sağlıklı ve güvenilir biçimde ölçmeyi; dahası, aynı panel örneklemini içinde meydana gelen değişimi düzenli olarak takip etmeyi hedefliyoruz.

Elinizdeki raporda, seçmenlerin milletvekili ve cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki olası tercihleri; siyasi partilerin seçmenlerinin derinlemesine analizi sonucu oluşturduğumuz seçmen profilleri; vatandaşlara göre Türkiye'nin en acil çözüm bekleyen sorunları; Türkiye ve aile ekonomisinin son bir yıl içindeki durumu; seçmenlerin ülke ve kendi gelecekleriyle ilgili beklentilerine dair verileri ve değerlendirmeleri sizlerle paylaşıyoruz. Önümüzdeki aydan itibaren o ayın gündemine dair özel bir bölüm de aylık olarak Türkiye Siyaset Paneli raporu içinde yer alacak.

Kolektif emeğin ürünü olan bu çalışmada, örneklemin seçilip oluşturulmasından verilerin toplanıp analiz edilmesi ve raporlanmasına kadar uzanan süreçte Dr. Egemen Cevahir, Veysi Fidan, Barış Kineşçi, Meral Yurtsever, Ersin Yolbulan, Zerrin Kumru ile saha ve denetim ekibimizin büyük emeği var.

Türkiye'nin yeniliklere gebe gelecek aylarını birlikte takip ve analiz etmek dileğiyle.

Doç. Dr. Derya Kömürcü

Sunuş	5
Yönetici Özeti	7
Seçmen Tercihleri	11
Bu Pazar Milletvekili Seçimi Olsa.....	12
Yeni Seçmenler Hangi Partiye Oy Verecek?	13
Kararsız Seçmen Analizi.....	16
Seçmenlerin Dünya Görüşü, Etnik Kimlik ve Dini İnanca Göre Analizi	18
Dünya Görüşü/Siyasi Kimlik.....	18
Etnik Kimlik	21
Dini Kimlik.....	23
Cumhurbaşkanlığı Seçimi Seçmen Tercihleri	25
Partilerin Seçmen Profilleri	29
AK Parti Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?.....	31
CHP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?	32
HDP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?	33
MHP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?	34
İyi Parti Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?	35
Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranına Göre).....	36
AK Parti Seçmeninin Özellikleri.....	39
CHP Seçmeninin Özellikleri.....	40
HDP Seçmeninin Özellikleri.....	41
MHP Seçmeninin Özellikleri.....	42
İyi Parti Seçmeninin Özellikleri.....	43
Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Parti Seçmenleri İçindeki Oranına Göre).....	44
Türkiye'nin Sorunları	46
Ekonomik Durum ve Gelecek Beklentisi.....	48
Seçmenlerin Gelir Durumu.....	53
Seçmenlerin Gelecek Beklentisi.....	55
Demografi	58
Araştırma Hakkında	61
Tablolar ve Grafikler	66

Yönetici Özeti

Seçmen Tercihleri

Milletvekili Genel Seçimi

» “Bu Pazar milletvekili seçimi yapılacak olsa hangi partiye oy verirsiniz” diye sorulduğunda kararsızlar ve oy kullanmayacaklar dağıtılmadan önce Türkiye genelinde seçmenlerin yüzde 30’u AK Parti’yi, yüzde 20,4’ü CHP’yi, yüzde 8,8’i İyi Parti’yi, yüzde 8,1’i HDP’yi, yüzde 7,9’u MHP’yi destekleyeceğini ifade ediyor. Yeni kurulan partilerden Deva Partisi’nin oy oranı yüzde 1,1 seviyesinde.

Önümüzdeki seçimde ilke kez oy kullanacak gençler arasında HDP ve CHP oylarının arttığı gözleniyor.

Kürt seçmenler arasında CHP oyu artıyor, AK Parti oyu azalıyor.

Kararsızlar, yüzde 13,1 olarak ölçüldü. Kararsız seçmenin ağırlıklı olarak AK Parti’den kopmakta olan, ancak hangi partiye yöneleceğine de karar veremeyenlerden oluştuğu görülmektedir. Bugün “kararsızım” diyenlerin yüzde 33’ü, 24 Haziran 2018 milletvekili seçiminde oy kullanmamış. Yüzde 26’sı AK Parti’ye, yüzde 9,4’ü CHP’ye oy vermiş. 24 Haziran cumhurbaşkanlığı seçimindeki tercihlere bakıldığında da, bugün kararsız olanların yüzde 34’ü Recep Tayyip Erdoğan’a oy vermiş, yine yüzde 34’ü de oy kullanmamıştır.

Bu grubun bir kısmı doğal olarak eski oy tercihinin geri dönecek olsa da AK Parti’den kopma potansiyeli olan ciddi bir seçmen grubunun muhalefet açısından olanaklar sunduğunu görmek gerekir. Kadınlar, özellikle de ev kadınları; gençler, özellikle de öğrenciler; işsizler; ve eğitimsiz alt gelir grubundan seçmenler partilerin oyunu almak için mücadele vereceği gri alanı oluşturuyor.

Cumhurbaşkanlığı Seçimi

Araştırmada seçmene, Recep Tayyip Erdoğan’a karşı 5 farklı adayla ilgili olarak cumhurbaşkanlığı seçiminin 2. turu olsa hangi adaya oy vereceği sorulmuştur. Bu beş aday içinden sadece Ekrem İmamoğlu, Erdoğan’a üstünlük sağlayabilmekte; Mansur Yavaş ise Erdoğan ile aynı oyu almaktadır.

Erdoğan’ın yüzde 38,4 ile yüzde 41 arasında aldığı oy dağılımında en düşük oranı sağlayan rakibi Mansur Yavaş’tır. İmamoğlu’nun AK Parti dahil her parti seçmeninden oy alabildiği görülüyor.

CHP’lilerin yaklaşık yüzde 94’ü, HDP’lilerin yüzde 77’si, İyi Parti’lilerin yüzde 72’si İmamoğlu’nu desteklerken, karşı bloktaki MHP’lilerin de yüzde 14’ünün desteğini alıyor.

Parti Seçmen Profilleri

Araştırmada, beş partiye oy veren seçmenlerin demografik özellikleri, etnik, dini ve siyasi aidiyetleri incelenerek her bir parti için seçmen profili çıkarılmıştır.

AK Parti seçmeni: Yaşı ülke ortalamasının üstünde, lise altı eğitim seviyesinde, alt ve alt orta gelire sahip, Türk, Sünni Müslüman ve milliyetçi muhafazakâr.

CHP seçmeni: Yaşı ülke ortalamasının üstünde, lise ve üstü eğitim seviyesinde, üst ve üst orta gelire sahip, Türk, Alevi/Müslüman, Atatürkçü, sosyal demokrat.

HDP seçmeni: Genç, eğitimsiz, alt gelir grubundan, etnik olarak Kürt, siyasi kimlik olarak Kürtlüğü benimsemiş.

MHP seçmeni: Yaşı ülke ortalamasına paralel, lise ve üstü eğitim seviyesinde, orta gelir grubundan, Türk, Sünni Müslüman, milliyetçi.

İyi Parti seçmeni: Yaşı ülke ortalamasının üstünde, eğitilmiş, üst ve üst orta gelir grubundan, Türk, herhangi bir mezhep belirtmeyen Müslüman, milliyetçi.

Türkiye'nin En Önemli Sorunları

Türkiye'nin en acil çözüm bekleyen sorunu sorusuna seçmenler açık arayla ekonomik kriz olarak yanıt vermiştir. İşsizlik, hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı, ücretlerin yetersizliği ve benzeri şekillerde dile getirilen sorunları genel olarak ekonomi başlığı altında topladığımızda Türkiye'nin en acil çözüm bekleyen sorunu olarak ekonomi, yüzde 79'la ilk sırada yer alıyor.

Başka bir ifadeyle seçmenin 5'te 4'ü Türkiye'de bir ekonomik kriz yaşandığını düşünmektedir.

Ekonomiyle ilgili sorunlar dışında bırakıldığında en dikkat çekici sorunlar olarak koronavirüs salgını, eğitimle ilgili sorunlar ve adaletsizlik öne çıkıyor.

En Önemli Sorunlar	Oran
Ekonomik kriz, işsizlik, hayat pahalılığı	79,0%
Koronavirüs salgını	11,5%
Eğitim	7,3%
Adaletsizlik	5,8%
Terör	3,6%
Kadına şiddet, kadın cinayetleri	3,2%

Ekonominin Durumu ve Gelecek Beklentisi

Her 4 seçmenden 3'ü Türkiye'nin geçen yıla göre daha kötü bir durumda olduğunu düşünüyor.

Türkiye daha kötü bir durumda diyenlerin ülke ortalaması yüzde 74 iken bu oran Kürtler arasında yüzde 84'e çıkıyor. Aleviler de yüzde 91 oranında durumun kötüleştiği tespitinde bulunuyorlar.

Türkiye ekonomisinin iyi durumda olduğunu söyleyen dört seçmenden üçünün AK Parti'ye oy veriyor olması dikkat çekicidir.

Her 100 seçmenden 54'ü Türkiye'nin önümüzdeki yıl içinde daha da kötüye gideceğini düşünüyor.

Kürtler arasında bu oran yüzde 59'a, Aleviler arasında 74'e çıkıyor.

Türkiye ekonomisinin geleceğine iyimser bakanların yüzde 74'ünün AKP ve MHP seçmeni olması dikkat çekicidir.

Aile Ekonomisinin Durumu ve Gelecek Beklentisi

Her 100 seçmenden 69'u kendisinin ve ailesinin gelir durumunun geçen yıla göre daha kötü olduğunu düşünüyor.

Kendisinin ve ailesinin gelir durumunun geçen yıla göre daha iyi olduğunu düşünenlerin oranı sadece yüzde 6.

Kürtler arasında durumunun daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı yüzde 81'le Türklere göre 15 puan daha fazla.

Kendi durumunun daha iyi hale geldiğini düşünen 100 kişiden 69'unun AK Parti ve MHP seçmeni olması dikkat çekicidir.

Seçmenler, geçmiş yıla göre gelecekte her zaman da olumlu beklentiler içinde olsalar da, 2 kişiden 1'i gelecek yılın daha da kötü olacağını düşünmektedir.

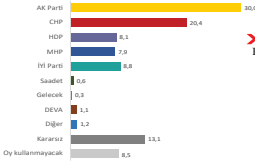
Seçmen Tercihleri

Bu Pazar Milletvekili Seçimi Olsa ?

» “Bu Pazar milletvekili seçimi yapılacak olsa hangi partiye oy verirsiniz” diye sorulduğunda kararsızlar ve oy kullanmayacaklar dağıtılmadan önce Türkiye genelinde seçmenlerin yüzde 30’u AK Parti’yi, yüzde 20,4’ü CHP’yi, yüzde 8,8’i İyi Parti’yi, yüzde 8,1’i HDP’yi, yüzde 7,9’u MHP’yi destekleyeceğini ifade ediyor. Yeni kurulan partilerden Deva Partisi’nin oy oranı yüzde 1,1 seviyesinde. Kararsızlar ise yüzde 13,1 olarak ölçüldü.

Grafik 1. Önümüzdeki Pazar milletvekili seçimi yapılacak olsa oyunuzu hangi partiye verirsiniz?

» CHP ve İyi Parti’de oy artışı, AK Parti’de oy düşüşü görülmektedir.

24 Haziran Oyları Hangi Partilere Dağıldı ?

» Araştırma bulgularına göre AK Parti, 24 Haziran 2018 milletvekili seçimindeki oylarının yüzde 81,5’ini korumaktadır. AK Parti seçmeninden CHP’ye 2,2 puanlık geçiş dikkat çekicidir. Yüzde 10 civarındaki kararsız, AK Parti’den vazgeçme eğiliminde olan seçmenlerin desteğini hangi partiye yöneltceği konusundaki tereddüdü göstermektedir.

Benzer bir durum MHP seçmeni için de gözlemlenmektedir. 24 Haziran oylarının yüzde 75,9’unu koruyan MHP’de, İyi Parti (% 5,3) ve CHP’ye (% 2,5) geçişlerin yanı sıra yüzde 7,6 oranındaki kararsız seçmen dikkat çekmektedir. 24 Haziran’da MHP’ye oy veren seçmenlerin yüzde 5,5’inin önümüzdeki seçimde oy kullanmayacağını söylemesi, parti aidiyeti kuvvetli seçmenin başka bir partiye oy vermek yerine tepkisini bu şekilde göstermesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 1. 24 Haziran 2018 oylarının partilere göre dağılımı

Bu Pazar günü bir milletvekili seçimi yapılacak olsa oyunuzu hangi partiye verirdiniz?	24 Haziran 2018 Milletvekili Genel Seçimleri											
	AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ P.	Saadet	Cumhur İttifakı	Millet İttifakı	Diğer	Oy kullanmadım	Seçmen değişim	Oy Oranı
AK Parti	81,8%	0,5%	1,0%	1,5%	0,0%	8,4%	89,8%	0,0%	0,0%	6,1%	18,9%	80,0%
CHP	2,2%	88,6%	50,7%	2,5%	6,8%	1,7%	7,7%	90,0%	8,2%	6,6%	17,1%	20,4%
HDP	0,2%	0,7%	78,0%	0,0%	0,0%	1,7%	0,0%	0,0%	8,2%	1,8%	8,7%	8,1%
MHP	0,8%	0,0%	0,0%	78,9%	1,2%	0,0%	80,8%	10,0%	0,0%	1,6%	9,9%	8,0%
İYİ Parti	1,0%	8,6%	0,0%	9,3%	81,8%	12,1%	7,7%	20,0%	0,0%	1,9%	4,0%	8,8%
Saadet	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	86,6%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	8,2%	0,8%	0,8%	0,8%
DEVA	0,5%	0,2%	2,6%	0,2%	8,0%	8,4%	0,0%	0,0%	8,2%	1,8%	1,2%	1,1%
Diğer	0,8%	0,6%	0,0%	1,1%	1,2%	0,0%	9,1%	0,0%	88,7%	2,6%	1,9%	1,2%
Kararsız	10,8%	6,7%	7,7%	7,6%	6,8%	81,0%	7,7%	20,0%	88,7%	88,0%	24,8%	18,2%
Oy kullanmayacak	2,8%	1,8%	1,8%	9,5%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	9,7%	88,4%	17,1%	8,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

CHP, yüzde 86,4 ile 24 Haziran'daki oy desteğini en fazla koruyan parti konumundadır. CHP'den İyi Parti'ye yüzde 3,6'lık bir geçiş gözlemlenirken, İyi Parti'den CHP'ye yüzde 6,3'lük bir geçiş söz konusudur. 24 Haziran'da HDP'ye oy veren her 10 kişiden 1'i CHP'ye yönelmiş görünmektedir.

24 Haziran'da **HDP**'ye oy vermiş seçmenin yüzde 76'sı "Bu Pazar seçim olsa" yine HDP'ye oy vereceğini söylemektedir. Genel olarak HDP, seçmen tabanını en iyi konsolide eden partilerden biri konumundadır. Oy oranında keskin dalgalanmalar kolay kolay gözlemlenmez. Ancak yine de, özellikle güvenlik politikalarının siyasette ağır bastığı dönemlerde, HDP seçmenini değerlendirirken Kürt seçmenin bir kısmının kendisini iktidar partisi ya da diğer ana akım partiler içinde gizleme eğilimde olduğunu hesaba katmak gerekir. Ayrıca HDP'den Deva Partisi'ne de yüzde 2,6'lık bir oy geçişi görülmektedir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Ocak ayı ortasında **Saadet Partisi**'nin ve Milli Görüş geleneğinin önde gelen isimlerinden Oğuzhan Asiltürk'ü ziyaretinin ardından başlayan "ittifaklarda değişiklik olur mu?" tartışmaları bağlamında değerlendirildiğinde Saadet Partisi tabanından AK Parti'ye geçişle ilgili dikkat çekici bir veri bulunmamaktadır. **Deva Partisi**'ne ise 24 Haziran 2018'de Saadet Partisi'ne oy vermiş seçmenden 3,4 puanlık bir geçiş söz konusu.

Yeni Seçmenler Kime Oy Verecek ?

» Türkiye gibi siyasetin aşırı kutuplaştığı, parti tercihinin kimi zaman takım tutmakla benzeştiği, akılcı tercihlerin geri plana itilebildiği toplumlarda değişim görece yavaş gerçekleşir. Bu değişimin gerçekleşebilmesi için de çoğunlukla hâlihazırda oyunun içinde yer almayan birtakım faktörlerin oyuna dâhil olması gerekir. Örneğin, bir partiden başka bir partiye radikal bir geçişten ziyade oy kullanmayanlardan bir kısmının ikna olarak sandığa gitmesi dengeleri değiştirebilir. Benzer şekilde her seçimde ilk kez oy kullanacak seçmen de dengelerin değişimi açısından hayati önemde olabilir. Seçimlerin 2023 yılında yapılması durumunda TÜİK verilerine göre 6 milyonun üzerinde gencin ilk kez oy kullanması beklenmektedir.

Biz de bu yüzden araştırmamızda 18-20 yaş arası gençlerin siyasi tercihlerini ayrıca inceleyerek, bu tercihlerin önümüzdeki seçimleri ne şekilde etkileyebileceğini görmek istedik.

Tablo 2. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenlerin Oy Tercihleri

Yeni Seçmen	AK Parti	CHP	HDP	MHP	İyi Parti	Diğer	Kararsız	Oy Kullanmayacak	Toplam
18-20 Yaş	20,8%	18,5%	9,5%	6,6%	4,0%	1,9%	22,7%	16,1%	100,0%

18-20 yaş aralığındaki gençlerin yüzde 20,8'i AK Parti'yi, yüzde 18,5'i CHP'yi, yüzde 9,5'i HDP'yi, yüzde 6,6'sı MHP'yi, yüzde 4'ü İyi Parti'yi destekleyeceğini ifade etmektedir. Yeni seçmen içinde kararsızların oranı yüzde 22,7'yle ülke ortalamasının çok üzerindedir. Kararsızlar ve oy kullanmayacaklar hesaba katılmadan yapılacak bir değerlendirmede HDP ve CHP'nin yeni seçmen arasında ülke oy ortalamalarının üzerinde oy aldığı görülmektedir. Gençler arasında etnik kimliğini Kürt olarak tanımlayanların oranı yüzde 27'yi bulması, HDP oylarına da artış olarak yansımaktadır.

Tablo 3. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Etnik Özellikleri

Yeni Seçmen	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Toplam
18-20 yaş	67,7%	27,2%	5,0%	100,0%

Tablo 4. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Dünya Görüşü

Yeni Seçmen	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap Yok	Toplam
18-20 yaş	30,6%	26,6%	19,0%	5,5%	5,0%	2,4%	10,6%	0,3%	100,0%

Tablo 5. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Siyasi Görüşünü Belirleyen Etkenler

Yeni Seçmen	Ailem	Dini inançlarım	Ekonomik koşullarım	Etnik kökenim	Sosyal çevrem	Bireysel gözlemlerim	Diğer	Cevap yok	Toplam
18-20 yaş	27,6%	13,9%	16,5%	19,7%	11,5%	0,8%	9,7%	0,3%	100,0%

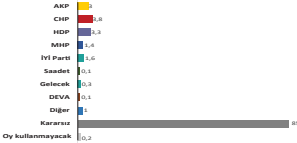
Türkiye ortalamasıyla kıyaslandığında yeni seçmenler arasında siyasi kimliğini muhafazakâr olarak tanımlayanların oranının daha az olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde seçmenin yüzde 37'si kendisini muhafazakâr olarak tanımlarken, bu oran 18-20 yaş arasındaki gençler arasında yüzde 30,6'dır. Kendisini Kürt siyasi kimliğiyle tanımlayanlar da bu yaş grubu içinde Türkiye ortalamasından 2,5 puan fazladır. Buna karşın gençlerin siyasi görüşlerini belirleyen etkenlerde hâlâ geleneksel etkiye açık olduğu, yüzde 28'inin ailesinden etkilendiği görülmektedir.

Kararsız Seçmen Analizi

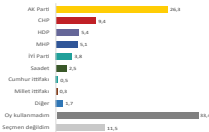
» Türkiye genelinde hangi partiye oy vereceği konusunda kararsız olanların oranı yüzde 13,1'dir. Kararsızların partilerin aldığı oya göre matematiksel dağıtılması hem küçük partilere gerçekte olduğundan daha fazla oy dağılmasına yol açmakta, hem de partilerin seçim stratejilerini belirlerken öncelikli olarak hedefleyeceği gri alandaki seçmenlere dair verinin gözden kaçmasına yol açmaktadır. Bu yüzden araştırmamızda kararsız seçmen grubu özel bir dikkatle mercek altına alınmıştır.

Grafik 2. Kararsızların Yakın Hissettiği Parti

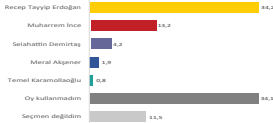
“Kararsız olsanız bile kendinizi hangi partiye daha yakın hissediyorsunuz?” şeklinde sorulduğunda, kararsız olduğunu ifade eden seçmenlerin yüzde 85’i tekrar kararsız olduğunu, yüzde 3’ü AK Parti’ye, yüzde 3,8’i CHP’ye, yüzde 3,3’ü HDP’ye, yüzde 1,6’sı İyi Parti’ye ve yüzde 1,4’ü MHP’ye yakın hissettiğini dile getirmiştir.

Grafik 3. Kararsızlar 24 Haziran 2018 de Hangi Partilere Oy Verdi?

Kararsız seçmenin ağırlıklı olarak AK Parti’den kopmakta olan, ancak hangi partiye yöneleceğine de karar veremeyenlerden oluştuğu görülmektedir. Bugün “kararsızım” diyenlerin yüzde 33’ü, 24 Haziran 2018 milletvekili seçiminde oy kullanmadığını ifade etmektedir. Yüzde 26’sı AK Parti’ye, yüzde 9,4’ü CHP’ye oy verdiğini söylemektedir. 24 Haziran cumhurbaşkanlığı seçimindeki tercihlere bakıldığında da, bugün kararsız olanların yüzde 34’ü Recep Tayyip Erdoğan’a oy vermiş, yüzde 34’ü de oy kullanmamıştır.

Grafik 4. Kararsızlar 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Kime Oy Verdi?

Kararsız seçmen profilini demografik özellikleriyle incelediğimizde kadınlar arasında kararsız oranının yüzde 14,7'ye çıktığını görüyoruz. 18-24 yaş aralığındaki seçmen, diğer yaş gruplarına göre daha kararsız görünmektedir. Eğitim seviyesi ve gelir düştükçe kararsızlığın arttığı söylenebilir. Öte yandan Alevi seçmenin CHP ile kurduğu aidiyet ilişkisi nedeniyle kararsızlık oranı daha düşük çıkmaktadır. Tüm alt gruplara dair oranlar için Kararsız Seçmen Profili tablosu incelenebilir.

Tablo 6. Kararsız Seçmen Profili

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Türkiye	Kararsız	13,1%
Cinsiyet	Kadın	14,7%
	Erkek	11,6%
Yaş	18-24	18,1%
	25-34	12,8%
	35-44	12,2%
	45-54	14,1%
	55-64	12,4%
	65+	8,4%
Yeni Seçmen		22,7%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	19,0%
	Ortaokul ve daha az	11,9%
	Lise	14,7%
	Üniversite ve daha fazla	11,6%
Meslek	Emekli	11,0%
	Ev kadını	14,7%
	İşsiz	16,8%
	Öğrenci	20,4%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	11,2%
	İşletme sahibi	10,3%
	Nitelikli uzman ve yönetici	11,5%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	18,3%
	Alt orta gelir	12,1%
	Üst orta gelir	11,5%
	Üst gelir	11,5%
Etnik Köken	Belirtmeyenler	23,9%
	Türk	12,6%
	Kürt Zaza	14,0%
	Diğer	16,1%
Dini İnanç	Sünni Müslüman	12,8%
	Alevi	9,5%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	12,7%
	Deist ateist	12,9%
Dünya Görüşü	Diğer	19,5%
	Cevap yok	25,0%
	Muhafazakar	12,7%
	Atatürkçü/Kemalist	12,8%
	Milliyetçi	12,5%
	Kürt siyasi kimliği	8,8%
	Sosyal Demokrat	8,9%
	Sosyalist/Komünist	12,5%
	Diğer	24,2%
	Cevap yok	16,1%

Kararsız seçmen grubunun bir kısmı doğal olarak eski oy tercihine geri dönecek olsa da AK Parti'den kopma potansiyeli olan ciddi bir seçmen grubunun muhalefet açısından olanaklar sunduğunu görmek gerekir. Kadınlar, özellikle de ev kadınları; gençler, özellikle de öğrenciler; işsizler; ve eğitimsiz alt gelir grubundan seçmenler partilerin oyunu almak için mücadele vereceği gri alanı oluşturuyor.

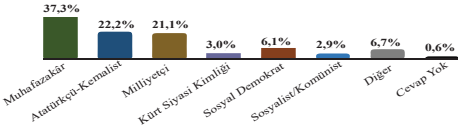
Seçmenlerin Dünya Görüşü, Etnik Kimlik ve Dini İnanca Göre Analizi

Dünya Görüşü/Siyasi Kimlik

“Şimdi size okuyacağım ifadelerden hangisi sizin dünya görüşünüzü/siyasi görüşünüzü en iyi tanımlar?” şeklinde sorulduğunda seçmenlerin yaklaşık olarak yüzde 37’si kendisini muhafazakâr, yüzde 22’si Atatürkçü-Kemalist, yüzde 21’i milliyetçi, yüzde 6’sı sosyal demokrat, yüzde 3’ü Kürt siyaseti yandaşı, yüzde 3’ü de sosyalist/komünist olarak tanımlıyor.

Bu muhafazakâr kitlenin homojen bir bütün olmadığını belirtmek gerekir. Kendi içinde farklılaşan duyarlılıklara sahip bir seçmen grubundan söz ediyoruz. Muhafazakârlar içinde dini duyarlılıklara sahip olanların (Müslüman muhafazakâr) oranı ezici çoğunluğa sahipken, kendini **milliyetçi muhafazakâr** olarak tanımlayanlar da dikkat çekiyor. Buna karşın kendisini **muhafazakâr demokrat** olarak tanımlayanların oranında ciddi bir azalış gözlemleniyor. AK Parti’nin 2001’de “muhafazakâr demokrasi” iddiasıyla kurulduğu, iktidarının kimi çevrelerce “muhafazakâr demokrat devrim” olarak nitelendirildiği hatırlandığında, söz konusu tanımlamanın hem parti yönetimi hem de seçmen tabanı açısından geçmişte kaldığı açıkça görülmektedir. Muhafazakâr seçmenler içindeki bu değişime benzer şekilde siyasi kimliği ya da dünya görüşünü **liberal** olarak tanımlayanlarda da ciddi bir azalma olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır.

Grafik 5. Seçmenlerin Dünya Görüşleri

Kendisini **muhafazakâr** siyasi kimliğiyle tanımlayanların yaklaşık olarak yüzde 47’si AK Parti’ye; **Atatürkçü-Kemalist** olarak tanımlayanların yüzde 55’i CHP’ye; **Kürt siyasi kimliği**yle tanımlayanların yüzde 79’u HDP’ye oy veriyor. **Milliyetçiler**, AK Parti (% 35), MHP (% 18), İyi Parti (% 16) ve CHP (% 9) şeklinde sıralanarak dağılıyor. Buradan hareketle kendilerini milliyetçi olarak tanımlayanların homojen bir grup olmadığı ifade edilebilir.

Oy kullanmayacak seçmenlerin dünya görüşü incelendiğinde **Kürt siyasi kimliğini** benimseyenler arasında oy kullanmayacak oranının son derece düşük (% 1,3), **sosyalist/komünist** seçmenler arasında da diğerlerine göre daha yüksek (% 15,4) olduğu görülüyor. HDP’nin Kürt siyasi kimliğini benimseyen seçmenin

Tablo 7. Seçmenlerin Dünya Görüşlerine Göre Parti Tercihleri

Bu Pazar Seçim Olsa	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap Yok	Genel Parti Oyu
AK Parti	47,3%	7,8%	35,1%	7,5%	9,2%	3,8%	31,5%	32,3%	30,0%
CHP	7,6%	54,6%	8,6%	3,1%	32,6%	23,1%	12,4%	0,0%	20,4%
HDP	6,7%	2,1%	0,7%	79,2%	24,0%	28,8%	1,4%	22,6%	8,1%
MHP	7,6%	3,4%	18,0%	0,0%	2,2%	0,0%	5,9%	3,2%	7,9%
İYİ Parti	6,3%	8,5%	15,5%	0,0%	8,0%	11,5%	7,3%	0,0%	8,8%
Saadet	1,0%	0,2%	0,5%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,2%	0,4%	0,0%	0,6%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%
DEVA	1,2%	0,4%	0,5%	0,0%	4,6%	1,3%	0,8%	6,5%	1,1%
Diğer	1,2%	1,2%	1,3%	0,0%	1,2%	2,6%	0,8%	3,2%	1,2%
Kararsız	12,7%	12,8%	12,5%	8,8%	8,9%	13,5%	24,2%	16,1%	13,2%
Oy kullanmayacak	8,0%	8,8%	6,8%	1,3%	8,3%	15,4%	14,9%	16,1%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Seçmenlerin dünya görüşlerine göre parti tercihlerinin yanı sıra partilerin kendi seçmen tabanları içindeki dünya görüşü dağılımını incelemek de seçmen kümelenmelerini ve parti profillerini anlamak açısından önemlidir. Bu bağlamda incelendiğinde oy oranı belirli bir seviyenin altında kaldığı için hakkında genelleme yapılmazı zor olan küçük partilerin seçmen tabanlarıyla ilgili de fikir edinmek mümkündür.

Bu çerçevede “bu Pazar milletvekili seçimi olsa” AK Parti’ye oy verecek seçmenlerin yüzde 59’u muhafazakâr, yüzde 25’i milliyetçidir. Başka bir anlatımla AK Parti’ye oy veren her 100 seçmenden 84’ü kendisini milliyetçi-muhafazakâr olarak tanımlamaktadır. Milliyetçi muhafazakâr bu çoğunluk, AK Parti politikalarının sosyolojik tabanını da yansıtmaktadır.

CHP’ye oy vermeyi düşünen her 100 seçmenden 60’ı Atatürkçü/Kemalist’tir. CHP seçmeni içinde kendisini muhafazakâr olarak tanımlayanların sosyal demokrat olarak tanımlayanlardan fazla olması da dikkat çekicidir. CHP’ye yöneltilen “sağa kayma” eleştirilerini bu çerçeveden de değerlendirmek mümkündür.

Tablo 8. Parti Seçmenlerinin Dünya Görüşüne Göre Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap yok	Toplam
AK Parti	58,9%	5,7%	24,7%	0,8%	1,9%	0,4%	7,1%	0,6%	100,0%
CHP	13,9%	59,5%	8,9%	0,5%	9,8%	3,3%	4,1%	0,0%	100,0%
HDP	31,0%	5,9%	1,9%	29,6%	18,3%	10,6%	1,2%	1,6%	100,0%
MHP	35,7%	9,5%	47,9%	0,0%	1,7%	0,0%	5,0%	0,2%	100,0%
İYİ Parti	26,6%	21,4%	37,0%	0,0%	5,6%	3,9%	5,6%	0,0%	100,0%
Saadet	66,7%	6,7%	20,0%	0,0%	3,3%	0,0%	3,3%	0,0%	100,0%
Gelecek	43,8%	12,5%	25,0%	0,0%	12,5%	0,0%	6,3%	0,0%	100,0%
DEVA	42,1%	8,8%	10,5%	0,0%	26,3%	3,5%	5,3%	3,5%	100,0%
Diğer	36,9%	21,5%	23,1%	0,0%	6,2%	6,2%	4,6%	1,5%	100,0%
Kararsız	36,1%	21,6%	20,1%	2,0%	4,2%	3,0%	12,4%	0,7%	100,0%
Oy kullanmayacak	35,1%	23,0%	17,0%	0,4%	6,0%	5,4%	11,9%	1,1%	100,0%
Genel Oranı	37,3%	22,2%	21,1%	3,0%	6,1%	2,9%	6,7%	0,6%	100,0%

HDP'ye oy vermeyi düşünen seçmenlerin içindeki muhafazakârlarla (% 31) kendisini Kürt siyasi kimliğiyle tanımlayanlar (% 30) hemen hemen eşit orandadır. HDP'ye oy veren her 10 seçmenin 1'inin kendisini sosyalist ya da komünist olarak tanımlıyor olması kayda değer bir veridir.

MHP seçmeni içinde beklentiye paralel bir biçimde siyasi kimliği milliyetçi olanlar ilk sırada, muhafazakârlar ikinci sıradadır.

İyi Parti seçmeni içindeki dengeli milliyetçi, muhafazakâr ve Atatürkçü dağılımı bu partinin siyasal yelpaze içindeki konumlanışına dair ipuçları vermektedir. İyi Parti, MHP'den ayrılarak kurulmuş olmasının karşın yalnızca milliyetçi seçmene dayanan bir sosyolojik tabana oturmamış, adeta bir merkez parti profiline uygun şekilde zaman içinde dengeli bir seçmen tabanı oluşturmuştur. Diğer partilerle karşılıklı oy geçişliliği de İyi Parti'nin bu özelliğini doğrular niteliktedir (bkz. Tablo 1.) (Oy oranı yüksek ilk beş partinin seçmen profilleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için ilerleyen sayfalardaki Parti Seçmen Profilleri Bölümü incelenebilir).

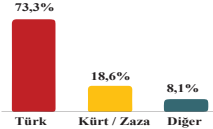
Deva ve Gelecek Partileri ağırlıklı olarak muhafazakâr seçmenin desteğini almaktadır. Gelecek Partisi'ne yönelik milliyetçi seçmen desteği Deva Partisi'ne olandan fazladır. Gelecek Partisi'nin milliyetçi muhafazakar bir tabana sıkıştığı görülürken, Deva Partisi'nin sosyal demokratlar ve Kürtler de dâhil daha geniş bir seçmen tabanına seslenebildiği görülmektedir.

Etnik Kimlik

"Etnik köken olarak kendinizi nasıl tanımladığınızı/hissettiğinizi söyler misiniz?" diye sorulduğunda seçmenlerin yüzde 73,3'ü Türk, yüzde 18,6'sı Kürt ya da Zaza, yüzde 8,1'i de Arap, Laz, Çerkez gibi diğer etnik kimliklerle kendilerini tanımladıklarını ifade etmişlerdir. Etnik kimlikle ilgili verileri analiz ederken, bunların o etnik kökene sahip tüm seçmenleri değil, bu kimlikleri benimseyen ve bunu açıkça ifade edenleri yansıttığını akılda tutmak gerekir.

Grafik 6. Seçmenlerin Etnik Kimlikleri

Etnik kimliğini Kürt ve Zaza olarak tanımlayan seçmenin en çok desteklediği parti yaklaşık yüzde 35 ile HDP'dir. Kürtlerden AK Parti yüzde 23,6; CHP yüzde 10,3 oy almaktadır. Kürtler arasında kararsız ve oy kullanmayacak seçmen verileri açısından ülke genelinden farklı bir tablo gözlemlenmemektedir.

Tablo 9. Seçmenlerin Etnik Kimliklerine Göre Parti Tercihleri

Bu Pazar Seçim Olsa	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Genel Oy Oranı
AK Parti	31,8%	23,6%	28,4%	30,0%
CHP	22,9%	10,3%	20,7%	20,4%
HDP	1,8%	34,9%	3,5%	8,1%
MHP	9,5%	1,9%	7,5%	7,9%
İYİ Parti	10,3%	1,5%	11,9%	8,8%
Saadet	0,6%	0,5%	0,7%	0,6%
Gelecek	0,3%	0,4%	0,2%	0,3%
DEVA	1,0%	1,6%	0,5%	1,1%
Diğer	1,3%	0,9%	1,4%	1,2%
Kararsız	12,6%	14,0%	16,1%	13,1%
Oy kullanmayacak	7,9%	10,2%	9,1%	8,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

24 Haziran 2018 milletvekili seçimi tercihleriyle kıyaslandığında AK Parti oyu, Türkler içinde 4, Kürtler içinde 3,5 puan düşmüş görünmektedir. Buna karşın CHP oyu, Türk seçmen içinde 2 puan, Kürt seçmen içinde 3 puan artmıştır. CHP'nin Kürt oyu hâlâ ülke genelindeki oyunun çok altında olsa da 3,2 puanlık bu artışın kalıcılığı halinde partiye oy artışının ötesinde bir siyasal ve moral katkı sağlayacağı düşünülebilir.

HDP'de ise son seçimden bugüne giderek daha fazla Kürt etnik kimliğine sıkışan bir parti görünümü gelişmektedir. 24 Haziran'dan Ocak 2021'e uzanan süreçte HDP'yi destekleyen Kürtlerin oranı yüzde 35 civarında aynı kalırken, Türklerin oranı yüzde 3'ten yüzde 1,8'e gerilemiştir. Bu durumu değerlendirirken kuşkusuz seçim atmosferinde HDP'nin yüzde 10 barajının altında kalmaması motivasyonu bu partiye oy veren, ama aslında başka partileri destekleyen seçmenlerin oylarını geri çekmiş olma ihtimalini de dikkate almak gerekir.

Partilerin kendi seçmen tabanları içindeki etnik kimlik dağılımını incelediğimizde Kürt-Zaza seçmen oranı HDP'de yüzde 80, AK Parti'de yüzde 15, CHP'de yüzde 9,5 oranındadır. **Deva** ve **Gelecek** Partileri'nin Kürt seçmenden aldığı oy oranı düşük olsa da, kendi seçmen kitleleri içinde Kürtlerin oranının yüzde 27 civarında olması, AK Parti'den kopan muhafazakâr Kürtlerin kısmen bu partilere yönelmesi şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10. Parti Seçmenlerinin Etnik Kimliğe Göre Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Toplam
AK Parti	77,6%	14,7%	7,7%	100,0%
CHP	82,3%	9,5%	8,2%	100,0%
HDP	16,3%	80,2%	3,5%	100,0%
MHP	87,9%	4,5%	7,6%	100,0%
İYİ Parti	85,9%	3,2%	10,9%	100,0%
Saadet	74,2%	16,1%	9,7%	100,0%
Gelecek	66,7%	26,7%	6,7%	100,0%
DEVA	69,0%	27,6%	3,4%	100,0%
Diğer	76,9%	13,8%	9,2%	100,0%
Kararsız	70,2%	19,9%	9,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	68,7%	22,6%	8,7%	100,0%
Genel Oy Oranı	73,3%	18,6%	8,1%	100,0%

HDP seçmeni içindeki Kürt oranının 24 Haziran'dan bugüne yüzde 70'ten 80'e çıkması, buna karşın Türk seçmen oranının yüzde 24'ten 16'ya düşmüş olması, "HDP barajı geçsin" diye oy verenlerin oylarını geri çekmesinin yanı sıra 7 Haziran 2015'ten günümüze uzanan dönemde HDP'nin seçmen profili içindeki değişime de işaret etmektedir (24 Haziran kıyaslaması için bkz. Tablolar ve Grafikler Bölümü, 24 Haziran 2018 Parti Seçmenlerinin Dünya Görüşüne Göre Dağılımı Tablosu).

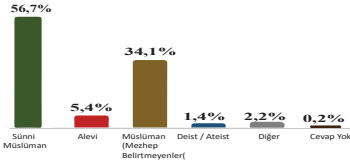

Dini Kimlik

“Kendinizi hangi dine ve mezhebe ait hissediyorsunuz?” şeklinde sorulduğunda seçmenlerin yüzde 57’si Sünni Müslüman, yüzde 34’ü herhangi bir mezhep belirtmeksizin Müslüman, yüzde 5,4’ü Alevi, yüzde 1,4’ü deist/ateist olarak kendilerini tanımladıklarını ifade etmişlerdir. Etnik kimlik gibi dini kimlikle ilgili verileri analiz ederken, bunların o inanca sahip tüm seçmenleri değil, bu kimlikleri benimseyen ve bunu açıkça ifade edenleri yansıttığını akıld tutmak gerekir.

Grafik 7. Seçmenlerin Dini Kimlikleri

Grafik 2. Kararsızların Yakın Hissettiği Parti

Seçmenlerin dini kimliklerine göre oy tercihleri incelendiğinde kendisini **Sünni Müslüman** olarak tanımlayanların yüzde 35’i AK Parti’ye, yüzde 17’si CHP’ye oy vereceğini ifade etmektedir. Herhangi bir mezhep belirtmeksizin sadece Müslüman kimliğini benimseyen seçmenler arasında ise AK Parti yüzde 27, CHP yüzde 21 oy almaktadır. İyi Parti seçmenine baktığımızda da mezhep belirtmeksizin “Müslümanım” diyenlerin oranı Sünni Müslüman diyenlerden daha fazladır.

Öte yandan Aleviler yüzde 53 gibi yüksek bir oranla CHP’yi desteklemektedir. Başka bir ifadeyle **100 Alevi’den 53’ü CHP’ye oy vermektedir**. HDP’nin Alevilerden aldığı yüzde 14’lük oy da kendi ülke oy ortalamasının üzerindedir. 24 Haziran seçimleriyle karşılaştırıldığında AK Parti’nin Alevilerden aldığı oy 4 puan düşmüş, CHP’nin Alevilerden aldığı oy 11 puan artmıştır. HDP’nin Alevi oyunda da 4 puanlık bir azalma söz konusudur (bkz. Seçmenlerin Dini Kimliklerine Göre 24 Haziran Parti Tercihleri Tablosu).

Tablo 11. Seçmenlerin Dini Kimliklerine Göre Parti Tercihleri

Bu Pazar Seçim Olsa	Sünni Müslüman	Alevi	Müslüman (Mezhep Belirtmeyenler)	Deist Ateist	Diğer	Cevap Yok	Genel Oy Dağılımı
AK Parti	34,5%	8,1%	26,9%	1,4%	35,6%	8,3%	30,0%
CHP	16,5%	53,2%	21,3%	40,3%	14,4%	25,0%	20,4%
HDP	7,0%	13,7%	8,9%	18,1%	2,5%	25,0%	8,1%
MHP	9,3%	2,1%	6,9%	2,8%	8,5%	0,0%	7,9%
İYİ Parti	8,6%	6,7%	9,9%	1,4%	9,3%	8,3%	8,8%
Saadet	0,6%	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
DEVA	1,3%	0,0%	0,8%	2,8%	2,5%	0,0%	1,1%
Diğer	1,0%	1,1%	1,3%	6,9%	1,7%	0,0%	1,2%
Kararsız	12,8%	9,5%	13,7%	13,9%	19,5%	25,0%	13,1%
Oy kullanmayacak	8,2%	5,6%	9,4%	12,5%	5,9%	8,3%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Öte yandan toplam seçmen kitlesi içinde yüzde 1,4 gibi küçük bir orana sahip olan deist ve ateistlerin yüzde 40'ı CHP'yi, yüzde 18'i HDP'yi tercih ederken, yüzde 12,5'i de oy kullanmama eğilimindedir.

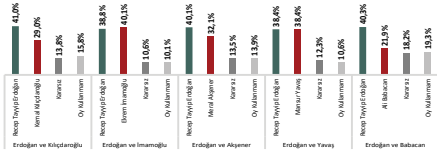
Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

» Cumhurbaşkanlığı adaylığı için muhalefetin belirginleşmiş bir adayı olmadığı için, Cumhurbaşkanlığı'nın doğal adayı olarak kabul edilen Erdoğan karşısında "hangi adaya oy verirsiniz" şeklinde sorulduğunda çok parçalı bir sonuç çıkmaktadır. Bunun yerine "Bu Pazar Cumhurbaşkanlığı seçiminin 2. turu yapılsa iki aday arasından hangisine oy verirsiniz" diye sorulduğunda, ilgili isimlerin Erdoğan karşısındaki oy potansiyellerinin yanı sıra hangi potansiyel adayın farklı seçmen kümeleri üzerinde ne tür etkiler yarattığı da gözlemlenerek birbirleriyle kıyaslanması sağlanmaktadır.

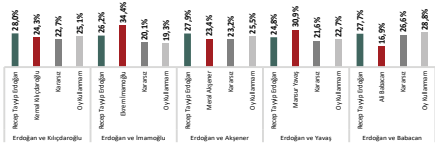
Araştırmada seçmene, **Recep Tayyip Erdoğan**'a karşı 5 farklı adayla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı seçiminin 2. turu olsa hangi adaya oy vereceği sorulmuştur. Recep Tayyip Erdoğan en yüksek oy oranına yüzde 41'le **Kemal Kılıçdaroğlu** karşısında ulaşırken, en düşük oyu yüzde 38,4'le **Mansur Yavaş** karşısında almaktadır. Erdoğan'a karşı en düşük oyu yüzde 22'yle **Ali Babacan** alırken, en yüksek oyu yüzde 40'la **Ekrem İmamoğlu** elde etmektedir. Erdoğan ile İmamoğlu arasında geçecek bir Cumhurbaşkanlığı seçimi yarışında kararsız ve oy kullanmayacak seçmen oranı da en aza inmektedir.

Grafik 8. Cumhurbaşkanlığı Seçimine Dair Tercihler

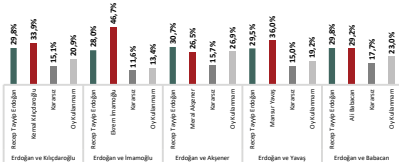
Araştırmada bu beş farklı isim, sadece Erdoğan karşısında sergiledikleri oy potansiyelleriyle değil, farklı toplum kesimlerinden alabilecekleri oy oranları, Cumhurbaşkanlığı'nın doğrudan cephelerinden koparabilecekleri oy miktarı ve hangi partilerin seçmenlerini ne ölçüde kendisini desteklemeye ikna edebildikleri açısından da incelenmiştir. Buna göre **18-20 yaş** arasındaki yeni seçmenlerden Recep Tayyip Erdoğan'ın alabildiği oy oranı maksimum yüzde 28'dir. Bu grup içinde Erdoğan'a karşı en büyük üstünlüğü 8 puan fark ve yüzde 34 oy oranıyla Ekrem İmamoğlu sağlamakta, onun ardından 6 puan fark ve yüzde 31 oy oranıyla Mansur Yavaş gelmektedir.

Grafik 9. Cumhurbaşkanlığı Seçimine Dair 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenlerin Tercihleri

Bilindiği üzere olası bir Cumhurbaşkanlığı seçiminde HDP tabanını oluşturan yüzde 10 civarındaki Kürt seçmenin oy tercihinin belirleyici olduğu görüşü kamuoyu tarafından yaygın biçimde kabul görmektedir. Özellikle Erdoğan karşısındaki potansiyel muhalefet adaylarından hangilerinin ne ölçüde Kürt seçmenin oyunu alabileceği üzerine spekülasyonlar yapılmaktadır. Araştırma bulgularına göre kendisini **Kürt etnik kimliği**yle tanımlayan seçmenlerden en düşük oy yüzde 27'yle Meral Akşener, en yüksek oy yüzde 47'yle Ekrem İmamoğlu almaktadır. Mansur Yavaş da bu seçmen kümesinin yüzde 36 oranında oyunu almayı başararak Erdoğan'a Kürt seçmenler içinde 6 puanlık bir üstünlük sağlamaktadır. Bu verileri seçmenlerin parti tercihlerini analiz ederek kontrol ettiğimizde de görüyoruz ki, "Bu Pazar milletvekili seçimi olsa" HDP'ye oy verecek seçmenlerin yüzde 77'si İmamoğlu'na, yüzde 60'ı Kılıçdaroğlu'na, yüzde 59'u Yavaş'a, yüzde 47'si Babacan'a, yüzde 39'u Akşener'e Erdoğan karşısında oy vereceğini söylemektedir. Kürt siyasi kimliğini benimsemiş seçmenlerin tercihleri incelendiğinde de İmamoğlu'nun yüzde 74, Kılıçdaroğlu'nun yüzde 61, Yavaş'ın yüzde 57 oranında desteklendiği görülmektedir.

Grafik 10. Kürt Etnik Kimliğine Sahip Seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı Seçimi Oy Tercihleri

Tablo 11. Seçmenlerin Dini Kimliklerine Göre Parti Tercihleri

Seçmenlerin hem “Bu Pazar milletvekili seçimi olsa hangi partiye oy verirsiniz” sorusuna verdiği yanıtlarla hem de 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimindeki tercihleriyle olası Cumhurbaşkanlığı oy tercihlerinin çapraz tabloları incelendiğinde İmamoğlu’nun AK Parti dahil her partiden oy alabildiği görülmektedir. İmamoğlu’nun oylarının yüzde 47,5’i CHP, yüzde 16’sı İyi Parti, yüzde 15,5’i HDP kaynaklıdır. CHP’lilerin yaklaşık yüzde 94’ü, HDP’lilerin yüzde 77’si, İyi Partililerin yüzde 72’si İmamoğlu’nu desteklerken, karşı bloktaki MHP’lilerin de yüzde 14’ünün desteğini alabilmektedir. HDP’nin bu kadar blok olarak destek verdiği başka bir aday bulunmamaktadır.

Mansur Yavaş söz konusu olduğunda CHP’li desteği yüzde 89’a, HDP’li desteği yüzde 59’a gerilerken, İyi Partili desteği yüzde 77’ye, MHP’li desteği yüzde 16’ya çıkmaktadır. Ali Babacan’ın 24 Haziran 2018’de Recep Tayyip Erdoğan’a oy vermiş seçmenler arasından koparabildiği oy ise 5 puan seviyesinde kalmaktadır. (Araştırmada sorulan tüm adayların oy potansiyellerine dair çapraz tabloları için bkz. Tablolar ve Grafikler Bölümü.)

Cumhurbaşkanlığı seçimine dair seçmenlerin tercihlerini demografik özellikleri çerçevesinde incelediğimizde Erdoğan’ın tüm potansiyel adaylar karşısında kadınlardan daha fazla oy aldığını görüyoruz. Kadınlardan oy tercihi içinde Erdoğan’a en çok yaklaşabilen isim yüzde 39,1’le Ekrem İmamoğlu.

Yaş grupları içinde Erdoğan en düşük oyu 18-24 yaş arası gençlerden almaktadır. İmamoğlu, 18-24 yaş arası gençler ile 55 yaş üstü seçmen kümelerinde Erdoğan’dan daha fazla oy alıyor. Mansur Yavaş ise 18-24, 45-54, 55-64 ve 65 yaş üstü gruplarda Erdoğan’a üstünlük sağlamasına rağmen 25-44 yaş aralığındaki seçmenden daha az destek aldığı için toplamda Erdoğan’la aynı oy oranına sahip olabiliyor. Seçmenlerin eğitim ve gelir seviyesi azaldıkça Erdoğan’ın oyu artarken, üniversite ve üstü eğitime sahip seçmenler arasında Babacan hariç diğer dört potansiyel adaydan daha az oy alabiliyor. İmamoğlu, en alt gelir seviyesine sahip seçmen kümesinde Erdoğan’la başa baş bir oy oranına sahiptir. Dini kimlikler açısından değerlendirildiğinde, Erdoğan en yüksek oy oranına kendisini Sünni Müslüman olarak tanımlayanlar arasında ulaşıyor. Buna karşın herhangi bir mezhep belirtmeksizin Müslüman olduğunu söyleyenler arasında hem İmamoğlu’nun hem de Yavaş’ın aldığı oy oranları Erdoğan’dan fazladır. Aleviler yüzde 77 oranında Ekrem İmamoğlu’nu, yüzde 72 oranında Mansur Yavaş’ı desteklemektedir.

Erdoğan’ın oyu siyasi kimliğini muhafazakâr ve milliyetçi olarak tanımlayan seçmen arasında oldukça yüksek ölçülmektedir. Buna karşın sınırlı oranda da olsa muhafazakârlardan en yüksek oyu alan muhalefet adayı yüzde 21’le Ekrem İmamoğlu’dur. Ali Babacan muhafazakâr seçmenin yüzde 13’ünün oyunu alabilirken Meral Akşener milliyetçilerden yüzde 28 oranında destek görüyor. Milliyetçi seçmenlerin en yüksek oranda desteklediği muhalefet adayı ise yüzde 31’le Mansur Yavaş’tır. (Bu verilerle ilgili ayrıntılar için bkz. Tablolar ve Grafikler).

Partilerin Seçmen Profilleri

» Araştırma bulgularından hareketle en yüksek oy oranına sahip beş parti için ikişer adet seçmen profili tablosu hazırlanmıştır. Birinci tablolar ilgili partinin hangi toplum kesimlerinden ne kadar oy alabildiğini göstermektedir. Dolayısıyla birinci profil tabloları şu şekilde okunmalıdır: AK Parti'nin Türkiye genelinde oyu yüzde 30 seviyesinde çıkarken, bu oran kadın seçmenler arasında yüzde 33, 18-24 yaş aralığındaki seçmenler arasında yüzde 24 seviyesindedir.

İkinci seçmen profil tabloları ise partilerin kendi seçmenleri içindeki demografik özellikleri sergilemektedir. Başka bir deyişle o partiye oy veren 100 kişiden kaçının erkek, emekli ya da öğrenci olduğunu göstermektedir. Örneğin CHP'ye oy veren 100 kişiden 56'sı kadın, 13'ü 18-24 yaş aralığında, 63'ü lise ve üstü eğitim görmüş, 32'si işçi, memur ya da küçük esnaf, 19'u emekli, 62'si alt orta gelir grubunda, 82'si Türk, 36'sı herhangi bir mezhebe vurgu yapmayan Müslüman, 60'ı Atatürkçü'dür. İki tablo arasındaki fark şöyle de açıklanabilir: CHP, Alevilerden yüzdten 53 oranında oy almaktadır; CHP oyu içinde Alevilerin ağırlığı ise yüzde 14 oranındadır.

AK Parti Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Türkiye	Parti Oyu	30,0%
Cinsiyet	Kadın	33,0%
	Erkek	27,0%
Yaş	18-24	23,8%
	25-34	30,0%
	35-44	31,5%
	45-54	30,7%
	55-64	31,7%
	65+	32,0%
Yeni Seçmen		20,8%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	37,6%
	Ortaokul ve daha az	36,5%
	Lise	26,6%
	Üniversite ve daha fazla	20,5%
Meslek	Emekli	23,0%
	Ev kadını	40,8%
	İşsiz	23,9%
	Öğrenci	20,7%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	29,8%
	İşletme sahibi	25,3%
	Nitelikli uzman ve yönetici	17,5%

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	31,0%
	Alt orta gelir	30,5%
	Üst orta gelir	29,1%
	Üst gelir	20,0%
Etnik Köken	Belirtmeyenler	30,4%
	Türk	31,8%
	Kürt Zaza	23,6%
	Diğer	28,4%
Dini İnanç	Sünni müslüman	34,5%
	Alevi	8,1%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	26,9%
	Deist ateist	1,4%
	Diğer	35,6%
	Cevap yok	8,3%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	47,3%
	Atatürkçü Kemalist	7,8%
	Milliyetçi	35,1%
	Kürt siyasi kimliği	7,5%
	Sosyal Demokrat	9,2%
	Sosyalist/Komünist	3,8%
	Diğer	31,5%
	Cevap yok	32,3%

CHP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Türkiye	Parti Oyu	20,4%
Cinsiyet	Kadın	23,0%
	Erkek	17,8%
Yaş	18-24	18,2%
	25-34	18,3%
	35-44	19,0%
	45-54	19,9%
	55-64	21,4%
	65+	29,5%
Yeni Seçmen		18,5%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	10,9%
	Ortaokul ve daha az	17,2%
	Lise	22,5%
	Üniversite ve daha fazla	25,5%
Meslek	Emekli	28,8%
	Ev kadını	19,8%
	İşsiz	20,9%
	Öğrenci	22,6%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	16,8%
	İşletme sahibi	22,6%
	Nitelikli uzman ve yönetici	23,9%

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	13,9%
	Alt orta gelir	21,6%
	Üst orta gelir	21,2%
	Üst gelir	27,9%
	Belirtmeyenler	17,4%
Etnik Köken	Türk	22,9%
	Kürt Zaza	10,3%
	Diğer	20,7%
Dini inanç	Sünni müslüman	16,5%
	Alevi	53,2%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	21,3%
	Deist ateist	40,3%
	Diğer	14,4%
	Cevap yok	25,0%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	7,6%
	Atatürkçü Kemalist	54,6%
	Milliyetçi	8,6%
	Kürt siyasi kimliği	3,1%
	Sosyal Demokrat	32,6%
	Sosyalist/Komünist	23,1%
	Diğer	12,4%

HDP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Türkiye	Parti Oyu	8,1%
Cinsiyet	Kadın	5,6%
	Erkek	10,6%
Yaş	18-24	9,4%
	25-34	8,4%
	35-44	8,7%
	45-54	6,7%
	55-64	6,7%
	65+	8,0%
Yeni Seçmen		9,5%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	22,1%
	Ortaokul ve daha az	8,9%
	Lise	6,4%
	Üniversite ve daha fazla	5,9%
Meslek	Emekli	8,0%
	Ev kadını	6,5%
	İşsiz	11,6%
	Öğrenci	4,7%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	8,9%
	İşletme sahibi	7,5%
	Nitelikli uzman ve yönetici	10,3%

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	12,6%
	Alt orta gelir	7,1%
	Üst orta gelir	6,7%
	Üst gelir	12,1%
	Belirtmeyenler	4,3%
Etnik Köken	Türk	1,8%
	Kürt Zaza	34,9%
	Diğer	3,5%
Dini İnanç	Sünni müslüman	7,0%
	Alevi	13,7%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	8,9%
	Deist ateist	18,1%
	Diğer	2,5%
	Cevap yok	25,0%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	6,7%
	Atatürkçü Kemalist	2,1%
	Milliyetçi	0,7%
	Kürt siyasi kimliği	79,2%
	Sosyal Demokrat	24,0%
	Sosyalist/Komünist	28,8%
	Diğer	1,4%
	Cevap yok	22,6%

MHP Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Türkiye	Parti Oyu	7,9%
Cinsiyet	Kadın	5,6%
	Erkek	10,6%
Yaş	18-24	7,9%
	25-34	9,6%
	35-44	8,1%
	45-54	8,7%
	55-64	7,1%
	65+	4,3%
Yeni Seçmen		6,6%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	0,8%
	Ortaokul ve daha az	7,6%
	Lise	9,2%
	Üniversite ve daha fazla	8,2%
Meslek	Emekli	6,9%
	Ev kadını	4,7%
	İşsiz	6,5%
	Öğrenci	7,2%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	10,8%
	İşletme sahibi	10,3%
	Nitelikli uzman ve yönetici	7,7%

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	4,8%
	Alt orta gelir	8,8%
	Üst orta gelir	8,8%
	Üst gelir	4,2%
	Belirtmeyenler	8,7%
Etnik Köken	Türk	9,5%
	Kürt Zaza	1,9%
	Diğer	7,5%
Dini inanç	Sünni müslüman	9,3%
	Alevi	2,1%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	6,9%
	Deist/Ateist	2,8%
	Diğer	8,5%
	Cevap yok	0,0%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	7,6%
	Atatürkçü Kemalist	3,4%
	Milliyetçi	18,0%
	Kürt siyasi kimliği	0,0%
	Sosyal Demokrat	2,2%
	Sosyalist/Komünist	0,0%
	Diğer	5,9%
	Cevap yok	3,2%

İyi Parti Hangi Toplum Kesimlerinden Ne kadar Oy Alıyor?

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Türkiye	Parti Oyu	8,8%
Cinsiyet	Kadın	7,0%
	Erkek	10,7%
Yaş	18-24	5,4%
	25-34	6,7%
	35-44	8,5%
	45-54	11,1%
	55-64	10,9%
	65+	12,5%
Yeni Seçmen		4,0%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	1,9%
	Ortaokul ve daha az	8,2%
	Lise	8,6%
	Üniversite ve daha fazla	12,4%
Meslek	Emekli	15,4%
	Ev kadını	5,4%
	İşsiz	4,5%
	Öğrenci	8,3%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	9,8%
	İşletme sahibi	9,6%
	Nitelikli uzman ve yönetici	8,5%

Kriter	Değişken	Oy Oranı(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	8,2%
	Alt orta gelir	8,6%
	Üst orta gelir	9,8%
	Üst gelir	10,3%
	Belirtmeyenler	6,5%
Etnik Köken	Türk	10,3%
	Kürt Zaza	1,5%
	Diğer	11,9%
Dini İnanç	Sünni müslüman	8,6%
	Alevi	6,7%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	9,9%
	Deist ateist	1,4%
	Diğer	9,3%
	Cevap yok	8,3%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	6,3%
	Atatürkçü Kemalist	8,5%
	Milliyetçi	15,5%
	Kürt siyasi kimliği	0,0%
	Sosyal Demokrat	8,0%
	Sosyalist/Komünist	11,5%
	Diğer	7,3%

Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranına Göre)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Cinsiyet	Kadın	33,0%	23,0%	5,6%	5,7%	7,0%
	Erkek	27,0%	17,8%	10,6%	10,2%	10,7%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Yaş	18-24	23,8%	18,2%	9,4%	7,9%	5,4%
	25-34	30,0%	18,3%	8,4%	9,6%	6,7%
	35-44	31,5%	19,0%	8,7%	8,1%	8,5%
	45-54	30,7%	19,9%	6,7%	8,7%	11,1%
	55-64	31,7%	21,4%	6,7%	7,1%	10,9%
	65+	32,0%	29,5%	8,0%	4,3%	12,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmeyenler	37,6%	10,9%	22,1%	0,8%	1,9%
	Ortaokul ve daha az	36,5%	17,2%	8,9%	7,6%	8,2%
	Lise	26,6%	22,5%	6,4%	9,2%	8,6%
	Üniversite ve daha fazla	20,5%	25,5%	5,9%	8,2%	12,4%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Çalışma durumu	Emekli	23,0%	28,8%	8,0%	6,9%	15,4%
	Ev kadını	40,8%	19,8%	6,5%	4,7%	5,4%
	İşsiz	23,9%	20,9%	11,6%	6,5%	4,5%
	Öğrenci	20,7%	22,6%	4,7%	7,2%	8,3%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	29,8%	16,8%	8,9%	10,8%	9,8%
	İşletme sahibi	25,3%	22,6%	7,5%	10,3%	9,6%
	Nitelikli uzman ve yönetici	17,5%	23,9%	10,3%	7,7%	8,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	8,0%	8,8%

Gelir Grubu		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
	Alt gelir	31,0%	13,9%	12,6%	4,8%	8,2%
	Alt orta gelir	30,5%	21,6%	7,1%	8,8%	8,6%
	Üst orta gelir	29,1%	21,2%	6,7%	8,8%	9,8%
	Üst gelir	20,0%	27,9%	12,1%	4,2%	10,3%
	Belirtmeyenler	30,4%	17,4%	4,3%	8,7%	6,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	8,0%	8,8%

Etnik kimlik		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
	Türk	31,8%	22,9%	1,8%	9,5%	10,3%
	Kürt Zaza	23,6%	10,3%	34,9%	1,9%	1,5%
	Diğer	28,4%	20,7%	3,5%	7,5%	11,9%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Dini kimlik		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
	Sünni Müslüman	34,5%	16,5%	7,0%	9,3%	8,6%
	Alevi	8,1%	53,2%	13,7%	2,1%	6,7%
	Müslüman (mezhep belirtmeyenler)	26,9%	21,3%	8,9%	6,9%	9,9%
	Deist/Ateist	1,4%	40,3%	18,1%	2,8%	1,4%
	Diğer	35,6%	14,4%	2,5%	8,5%	9,3%
	Cevap yok	8,3%	25,0%	25,0%	0,0%	8,3%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Dünya görüşü		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
	Muhafazakâr	47,3%	7,6%	6,7%	7,6%	6,3%
	Atatürkçü Kemalist	7,8%	54,6%	2,1%	3,4%	8,5%
	Milliyetçi	35,1%	8,6%	0,7%	18,0%	15,5%
	Kürt siyasi kimliği	7,5%	3,1%	79,2%	0,0%	0,0%
	Sosyal Demokrat	9,2%	32,6%	24,0%	2,2%	8,0%
	Sosyalist/Komünist	3,8%	23,1%	28,8%	0,0%	11,5%
	Diğer	31,5%	12,4%	1,4%	5,9%	7,3%
	Cevap yok	32,3%	0,0%	22,6%	3,2%	0,0%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde, AK Parti'nin erkeklere oranla kadınlardan, özellikle de ev kadınlarından (% 40,8) oy alan bir parti olduğu görülmektedir. AK Parti, giderek daha fazla gençlerden, öğrencilerden, kentli, eğitilmiş, beyaz yakalılarından daha az destek alan bir parti haline gelmektedir.

AK Parti seçmen profili, yaşı ülke ortalamasının üstünde, lise altı eğitim seviyesinde, alt ve alt orta gelire sahip, Türk, Sünni Müslüman ve milliyetçi muhafazakâr şeklinde özetlenebilir.

CHP, erkeklere oranla kadınlardan, ama AK Parti'den farklı olarak ev kadınlarından değil, kentli, eğitilmiş, çalışan kadınlardan oy alan bir parti görünümündedir. 65 yaş üstü seçmenden aldığı oy desteği diğer yaş gruplarına göre belirgin şekilde daha fazladır. Emekliler, nitelikli uzman ve yöneticiler ile öğrenciler CHP'nin daha yüksek oy aldığı meslek gruplarıdır.

CHP seçmen profili, yaşı ülke ortalamasının üstünde, lise ve üstü eğitim seviyesinde, üst ve üst orta gelire sahip, Türk, Alevi/Müslüman, Atatürkçü ve sosyal demokrat şeklinde özetlenebilir.

HDP, kadınlara oranla erkeklerden daha fazla oy alan bir parti konumundadır. Gençlerden belirgin şekilde daha fazla destek almaktadır. İşsizler, eğitim görmemişler, HDP'nin daha yüksek oy aldığı gruplardır.

HDP seçmen profili, genç, eğitimsiz, alt gelir grubundan, etnik olarak Kürt, siyasi kimlik olarak Kürtlüğü benimsemiş şeklinde özetlenebilir.

MHP, kadınlara oranla erkeklerden daha fazla oy alan bir parti görünümündedir. 25-34 yaş aralığındaki seçmenden ülke ortalamasının üzerinde destek almaktadır. İşçi, memur ve küçük esnaftan daha fazla, ev kadınlarından belirgin bir şekilde daha az oy elde etmektedir.

MHP seçmen profili, yaşı ülke ortalamasına paralel, lise ve üstü eğitim seviyesinde, orta gelir grubundan, Türk, Sünni Müslüman, milliyetçi şeklinde özetlenebilir.

İyi Parti de kadınlara oranla erkeklerden daha fazla oy alan bir partidir. 45 yaş üstündeki seçmenlerden ülke ortalamasının üzerinde destek almaktadır. Emeklilerden daha fazla, ev kadınları ve işsizlerden belirgin bir şekilde daha az oy alabilmektedir.

İyi Parti seçmen profili, yaşı ülke ortalamasının üstünde, eğitilmiş, üst ve üst orta gelir grubundan, Türk, herhangi bir mezhep belirtmeyen Müslüman ve milliyetçi şeklinde özetlenebilir.

AK Parti Seçmeninin Özellikleri Neler

Her 100 AK Parti seçmeninden 55'i kadın, 12'si 18-24 yaş aralığında, 56'sı ortaokul ve daha az eğitim görmüş, 39'u işçi, memur ya da küçük esnaf, 35'i ev kadını, 77'si alt ve alt orta gelir grubunda, 78'i Türk, 65'i Sünni Müslüman, 84'ü muhafazakar-milliyetçi.

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	55,0%
	Erkek	45,0%
Yaş	18-24	11,9%
	25-34	22,1%
	35-44	23,1%
	45-54	17,4%
	55-64	13,8%
	65+	11,8%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	6,1%
	Ortaokul ve daha az	50,0%
	Lise	30,2%
	Üniversite ve daha fazla	13,6%
Meslek	Emekli	10,3%
	Ev kadını	35,4%
	İşsiz	6,0%
	Öğrenci	4,7%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	38,7%
	İşletme sahibi	2,3%
	Nitelikli uzman ve yönetici	2,6%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	17,6%
	Alt orta gelir	59,8%
	Üst orta gelir	19,6%
	Üst gelir	2,1%
	Belirtmeyenler	0,9%
Etnik Köken	Türk	77,6%
	Kürt Zaza	14,7%
	Diğer	7,7%
Dini inanç	Sünni müslüman	65,2%
	Alevi	1,4%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	30,6%
	Deist ateist	0,1%
	Diğer	2,6%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	58,8%
	Atatürkçü Kemalist	5,7%
	Milliyetçi	24,7%
	Kürt siyasi kimliği	0,8%
	Sosyal Demokrat	1,9%
	Sosyalist/Komünist	0,4%
	Diğer	7,1%
	Cevap yok	0,6%

CHP Seçmeninin Özellikleri Neler ?

Her 100 CHP seçmeninden 56'sı kadın, 13'ü 18-24 yaş aralığında, 63'ü lise ve üstü eğitim görmüş, 32'si işçi, memur ya da küçük esnaf, 19'u emekli, 62'si alt orta gelir grubunda, 82'si Türk, 36'sı herhangi bir mezhebe vurgu yapmayan Müslüman, 14'ü Alevi, 60'ı Atatürkçü.

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	56,4%
	Erkek	43,6%
Yaş	18-24	13,4%
	25-34	19,7%
	35-44	20,6%
	45-54	16,6%
	55-64	13,7%
	65+	15,9%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	2,6%
	Ortaokul ve daha az	34,8%
	Lise	37,6%
	Üniversite ve daha fazla	25,0%
Meslek	Emekli	18,9%
	Ev kadını	25,3%
	İşsiz	7,7%
	Öğrenci	7,7%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	32,2%
	İşletme sahibi	3,0%
	Nitelikli uzman ve yönetici	5,2%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	11,6%
	Alt orta gelir	62,4%
	Üst orta gelir	20,9%
	Üst gelir	4,3%
	Belirtmeyenler	0,8%
Etnik Köken	Türk	82,3%
	Kürt Zaza	9,5%
	Diğer	8,2%
Dini İnanç	Sünni müslüman	45,9%
	Alevi	14,0%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	35,7%
	Deist atelst	2,7%
	Diğer	1,5%
	Cevap Yok	0,4%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	13,9%
	Atatürkçü Kemalist	59,5%
	Milliyetçi	8,9%
	Kürt siyasi kimliği	0,5%
	Sosyal Demokrat	9,8%
	Sosyalist/Komünist	3,3%
	Diğer	4,1%

HDP Seçmenin Özellikleri Neler

Her 100 HDP seçmeninden 65'i erkek, 64'ü 45 yaşın altında, 59'u ortaokul ve daha az eğitim görmüş, 43'ü işçi, memur ya da küçük esnaf, 11'i işsiz, 78'si alt ve alt orta gelir grubunda, 80'i Kürt-Zaza, 49'u Sünni Müslüman, 31'i muhafazakâr, 30'u Kürt siyasi kimliğini benimsemiş.

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	34,6%
	Erkek	65,4%
Yaş	18-24	17,4%
	25-34	22,8%
	35-44	23,8%
	45-54	14,1%
	55-64	10,8%
	65+	11,1%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	13,4%
	Ortaokul ve daha az	45,2%
	Lise	27,1%
	Üniversite ve daha fazla	14,4%
Meslek	Emekli	13,2%
	Ev kadını	21,1%
	İşsiz	10,7%
	Öğrenci	3,9%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	42,7%
	İşletme sahibi	2,7%
	Nitelikli uzman ve yönetici	5,7%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	26,6%
	Alt orta gelir	51,4%
	Üst orta gelir	16,9%
	Üst gelir	4,6%
	Belirtmeyenler	0,5%
Etnik Köken	Türk	16,3%
	Kürt Zaza	80,3%
	Diğer	3,4%
Dini inanç	Sünni müslüman	48,8%
	Alevi	9,1%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	37,7%
	Deist ateist	3,1%
	Diğer	0,6%
	Cevap Yok	0,7%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	30,9%
	Atatürkçü Kemalist	5,8%
	Milliyetçi	1,8%
	Kürt siyasi kimliği	29,5%
	Sosyal Demokrat	18,3%
	Sosyalist/Komünist	10,6%
	Diğer	1,2%
	Cevap Yok	1,7%

MHP Seçmeninin Özellikleri Neler ?

Her 100 MHP'liiden 64'ü erkek, 27'si 25-34 yaş aralığında, 39'u ortaokul ve daha az eğitim görmüş, 53'ü işçi, memur ya da küçük esnaf, 65'i alt orta gelir grubunda, 88'i Türk, 66'sı Sünni Müslüman, 84'ü milliyetçi muhafazakar.

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	36,0%
	Erkek	64,0%
Yaş	18-24	14,9%
	25-34	26,6%
	35-44	22,4%
	45-54	18,6%
	55-64	11,7%
	65+	5,9%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	0,6%
	Ortaokul ve daha az	39,2%
	Lise	39,4%
	Üniversite ve daha fazla	20,8%
Meslek	Emekli	11,7%
	Ev kadını	15,4%
	İşsiz	6,3%
	Öğrenci	6,1%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	52,8%
	İşletme sahibi	3,5%
	Nitelikli uzman ve yönetici	4,3%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	10,1%
	Alt orta gelir	65,0%
	Üst orta gelir	22,3%
	Üst gelir	1,7%
	Belirtmeyenler	0,9%
Etnik Köken	Türk	87,8%
	Kürt Zaza	4,6%
	Diğer	7,6%
Dini İnanç	Sünni müslüman	66,1%
	Alevi	1,5%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	29,6%
	Deist ateist	0,4%
	Diğer	2,5%
	Cevap Yok	0,7%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	35,8%
	Atatürkçü Kemalist	9,5%
	Milliyetçi	47,9%
	Sosyal Demokrat	1,7%
	Diğer	5,0%
	Cevap Yok	0,2%

İYİ Parti Seçmeninin Özellikleri Neler ?

Her 100 İyi Partiliden 61'i erkek, 53'ü 45 yaş üstünde, 61'i lise ve üstü eğitim görmüş, 43'ü işçi, memur ya da küçük esnaf, 57'si alt orta gelir grubunda, 86'sı Türk, 55'i Sünni Müslüman, 37'si milliyetçi, 26'sı muhafazakâr, 21'i Atatürkçü.

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	39,4%
	Erkek	60,6%
Yaş	18-24	9,2%
	25-34	16,7%
	35-44	21,1%
	45-54	21,3%
	55-64	16,1%
	65+	15,5%
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmemişler	1,2%
	Ortaokul ve daha az	38,0%
	Lise	32,9%
	Üniversite ve daha fazla	28,0%
Meslek	Emekli	23,4%
	Ev kadını	15,8%
	İşsiz	3,9%
	Öğrenci	6,4%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	43,2%
	İşletme sahibi	2,9%
	Nitelikli uzman ve yönetici	4,4%

Kriter	Değişken	Yüzde(%)
Hane Halkı Geliri	Alt gelir	15,9%
	Alt orta gelir	57,4%
	Üst orta gelir	22,4%
	Üst gelir	3,6%
	Belirtmeyenler	0,7%
Etnik Köken	Türk	85,8%
	Kürt Zaza	3,2%
	Diğer	11,0%
Dini inanç	Sünni müslüman	55,1%
	Alevi	4,0%
	Müslüman mezhep belirtmeyenler	38,0%
	Deist ateist	0,3%
	Diğer	2,4%
	Cevap Yok	0,1%
Dünya Görüşü	Muhafazakar	26,4%
	Atatürkçü Kemalist	21,4%
	Milliyetçi	37,1%
	Sosyal Demokrat	5,7%
	Diğer	3,8%
	Cevap Yok	5,5%

Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Parti Seçmenleri İçindeki Oranına Göre)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Cinsiyet	Kadın	54,90%	56,40%	34,60%	36,00%	39,40%
	Erkek	45,10%	43,60%	65,40%	64,00%	60,60%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Yaş	18-24 Yaş	11,90%	13,50%	17,50%	15,00%	9,20%
	25-34 Yaş	22,10%	19,80%	22,90%	26,60%	16,70%
	35-44 Yaş	23,10%	20,60%	23,80%	22,30%	21,20%
	45-54 Yaş	17,40%	16,60%	14,00%	18,50%	21,40%
	55-64 Yaş	13,70%	13,60%	10,70%	11,60%	16,00%
	65 ve Üstü	11,80%	16,00%	11,00%	5,90%	15,60%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmeyenler	6,10%	2,60%	13,30%	0,50%	1,10%
	Ortaokul ve altı	50,10%	34,80%	45,10%	39,30%	38,00%
	Lise	30,20%	37,60%	27,10%	39,50%	32,90%
	Üniversite ve üstü	13,60%	25,00%	14,50%	20,70%	28,00%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Çalışma Durumu	Emekli	10,30%	18,90%	13,30%	11,60%	23,30%
	İşsiz	35,40%	25,30%	21,00%	15,40%	15,80%
	Ev Kadını	6,00%	7,70%	10,70%	6,20%	3,90%
	Öğrenci	4,70%	7,60%	4,00%	6,20%	6,40%
	İşçi-Memur, Küçük Esnaf, Çiftçi	38,70%	32,20%	42,80%	52,70%	43,30%
	Nitelikli Uzman ve Yönetici	2,30%	3,10%	2,60%	3,60%	3,00%
	İşletme Sahibi	2,60%	5,20%	5,60%	4,30%	4,30%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Gelir Grubu	Alt Gelir	17,60%	11,60%	26,60%	10,20%	15,80%
	Alt Orta Gelir	59,80%	62,40%	51,40%	64,80%	57,40%
	Üst Orta Gelir	19,60%	21,00%	16,80%	22,30%	22,50%
	Üst Gelir	2,10%	4,30%	4,70%	1,70%	3,60%
	Belirtmeyenler	0,90%	0,70%	0,50%	1,00%	0,60%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Etnik Kimlik	Türk	77,60%	82,30%	16,30%	87,90%	85,90%
	Kürt	14,70%	9,50%	80,20%	4,50%	3,20%
	Diğer	7,70%	8,20%	3,50%	7,60%	10,90%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Dini Kimlik	Sünni Müslüman	65,20%	45,90%	48,80%	66,20%	55,10%
	Alevi Müslüman	1,40%	14,00%	9,10%	1,40%	4,10%
	Müslüman	30,60%	35,60%	37,60%	29,50%	38,00%
	Deist/Ateist	0,10%	2,70%	3,00%	0,50%	0,20%
	Diğer	2,60%	1,60%	0,70%	2,40%	2,40%
	Cevap yok	0,10%	0,30%	0,70%	0,00%	0,20%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Dünya Görüşü	Muhafazakâr	58,90%	13,90%	31,00%	35,70%	26,60%
	Milliyetçi	5,70%	59,50%	5,90%	9,50%	21,40%
	Sosyal Demokrat	24,70%	8,90%	1,90%	47,90%	37,00%
	Atatürkçü-Kemalist	0,80%	0,50%	29,60%	0,00%	0,00%
	Sosyalist/Komünist	1,90%	9,80%	18,30%	1,70%	5,60%
	Kürt Siyasi Kimliği	0,40%	3,30%	10,60%	0,00%	3,90%
	Diğer	7,10%	4,10%	1,20%	5,00%	5,60%
	Bilmiyorum Fikrim Yok	0,60%	0,00%	1,60%	0,20%	0,00%
	Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Türkiye'nin Sorunları

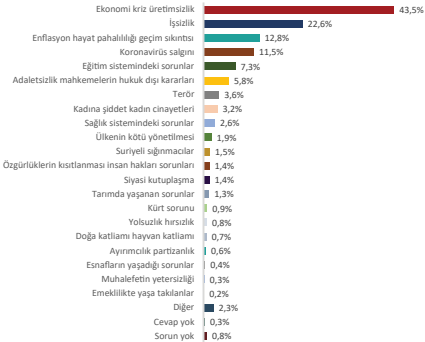

» Araştırmaya katılan panelistlere “Sizce Türkiye’nin acilen çözülmesi gereken en önemli sorunları nelerdir?” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş, herhangi bir seçenek sunulmaksızın diledikleri kadar sorunu sıralamaları istenmiştir.

Türkiye’nin en acil çözüm bekleyen sorunu sorusuna seçmenler açık arayla **ekonomik kriz** olarak yanıt vermiştir. İşsizlik, hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı, ücretlerin yetersizliği ve benzeri şekillerde dile getirilen sorunları genel olarak ekonomi başlığı altında topladığımızda Türkiye’nin en acil çözüm bekleyen sorunu olarak ekonomi, **yüzde 79**’la ilk sırada yer almaktadır. Başka bir ifadeyle **seçmenin 5’te 4’ü Türkiye’de bir ekonomik kriz yaşandığını düşünmektedir**.

Ekonomiyle ilgili sorunlar dışarıda bırakıldığında en dikkat çekici sorunlar olarak **koronavirüs salgını, eğitimle ilgili sorunlar ve adaletsizlik** öne çıkmaktadır.

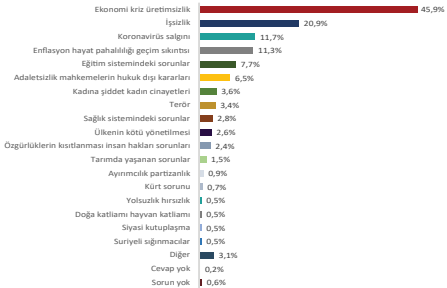
Grafik. 11. Türkiye’nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları

Farklı toplum kümeleri açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'nin en acil çözüm bekleyen sorunlarında ekonomik kriz, işsizlik, hayat pahalılığı üçlüsü tüm toplumsal gruplarda yine ilk sırada yer almakta, sadece oransal değişimler dikkat çekmektedir. Örneğin Kürtler arasında ekonomik kriz yüzde 46, işsizlik yüzde 21, enflasyon, hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı yüzde 11'le en önemli sorun olarak dile getirilmektedir. Eğitim sistemindeki sorunlar, adaletsizlik ve kadına yönelik şiddet yine Kürtler tarafından dile getirilen sorunlardır.

Öte yandan sıralamada yüksek orana sahip olmasalar da bazı sorunlar bazı gruplar tarafından diğer seçmen kümelerine göre daha fazla dile getirilmektedir. Örneğin, ülkenin kötü yönetilmesini sorun olarak görenler içinde Kürtler ilk sırada yer almaktadır. Özgürlüklerin kısıtlanması ve insan hakları ihlalleri de diğer etnik kimliklere kıyasla Kürtler tarafından daha çok dile getirilen sorunlardır.

Grafik. 12. Kürtlere Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları

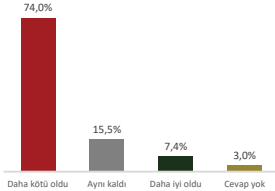

Öte yandan 18-20 yaş aralığındaki **gençler, ekonomik kriz ve işsizliği ilk iki sırada dile getirirken üçüncü sıraya eğitimi** ve dördüncü sıraya **adaletsizliği** yerleştirerek farklılaşmaktadırlar. Gençlerin koronavirüsten daha az etkilenmesi ve daha düşük risk altında olması nedeniyle öğrenciler arasında koronavirüs salgınının önemi diğer toplumsal gruplara göre az görünmektedir. Buna karşın öğrenciler arasında eğitim ve **kadına yönelik şiddetle** ilgili kaygılar daha fazla öne çıkmaktadır. Emekliler arasında **terörü** önemli bir sorun olarak görenler diğer gruplara göre daha fazladır. Ev kadınları ise koronavirüs salgınına bir sorun olarak daha fazla dile getirme eğilimindedir. (Tüm bu gruplarla ilgili ayrıntılı grafikler Tablolar ve Grafikler Bölümü'nde incelenebilir).

Ekonomik Durum ve Gelecek Beklentisi

Araştırma bulgularına göre, “sizce Türkiye’nin durumu geçen yıla göre bu yıl daha mı iyi oldu daha mı kötü oldu yoksa aynı mı kaldı?” şeklinde sorulduğunda her 4 seçmenden 3’ünün Türkiye’nin geçen yıla göre daha kötü bir durumda olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Grafik. 13. Türkiye’nin Durumu

Bu konuda, kadınların erkeklerden daha kötümser olduğu söylenebilir. Eğitim seviyesi en düşük olanlar diğer eğitim gruplarına göre Türkiye’nin daha kötü durumda olduğunu ifade etmektedir. İşletme sahiplerinin yüzde 9,5’i daha iyi oldu derken, yüzde 78’i Türkiye’nin durumunun kötüleştiğini belirtmektedir.

Türkiye daha kötü bir durumda diyenlerin ülke ortalaması yüzde 74 iken bu oran Kürtler arasında yüzde 84’e çıkmaktadır. Aleviler de yüzde 91 oranında durumun kötüleştiği tespitinde bulunmaktadır.

Tablo 12. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Durumu

Cinsiyet/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Kadın	76,6%	14,1%	6,0%	3,4%	100,0%
Erkek	71,5%	16,9%	8,9%	2,7%	100,0%

Tablo 13. Eğitime Göre Türkiye'nin Durumu

Eğitim Durumu/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	80,7%	8,9%	3,9%	6,6%	100,0%
Ortaokul ve daha az	71,6%	16,7%	8,5%	3,3%	100,0%
Lise	74,9%	15,0%	7,4%	2,6%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	76,0%	15,4%	6,1%	2,5%	100,0%

Tablo 14. Etnik Kimliğe Göre Türkiye'nin Durumu

Etnik Köken/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Türk	72,1%	16,4%	8,1%	3,3%	100,0%
Kürt Zaza	83,7%	9,6%	4,3%	2,4%	100,0%
Diğer	69,1%	20,2%	8,8%	1,9%	100,0%

Tablo 15. Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Durumu

Meslek/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Emekli	73,8%	15,1%	9,2%	2,0%	100,0%
Ev kadını	75,6%	14,2%	6,5%	3,7%	100,0%
İşsiz	77,7%	13,8%	5,3%	3,3%	100,0%
Öğrenci	74,1%	17,6%	4,7%	3,6%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	71,5%	17,1%	8,7%	2,7%	100,0%
İşletme sahibi	78,2%	10,9%	9,5%	1,4%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	79,1%	12,0%	3,8%	5,1%	100,0%

Seçmenler genel olarak yüzde 74 oranında bu yıl Türkiye'nin kötüye gittiğini düşünürken, bu oran AK Parti seçmeninde yüzde 54, MHP seçmeninde yüzde 60 seviyesinde kalmaktadır. AK Partililerin yüzde 18'i, MHP'lilerin yüzde 10'u daha iyi oldu demektedir. Muhalefet partilerine oy veren seçmenler ise neredeyse yüzde 90 oranında Türkiye'nin kötüye gittiğini ifade etmektedir. Bu iki seçmen kümesi arasındaki uçurum Türkiye siyasetindeki kutuplaşmanın da bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

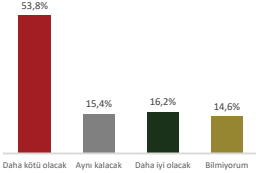
Tablo 16. Parti Tercihine Göre Türkiye'nin Durumu

Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok
AK Parti	53,7%	23,8%	18,3%	4,3%
CHP	89,5%	7,4%	1,1%	1,9%
HDP	91,6%	7,3%	0,5%	0,7%
MHP	60,2%	26,4%	9,8%	3,6%
İYİ Parti	82,7%	14,5%	1,3%	1,5%
Saadet	90,3%	9,7%	0,0%	0,0%
Gelecek	86,7%	0,0%	6,7%	6,7%
DEVA	89,7%	8,6%	1,7%	0,0%
Diğer	78,5%	9,2%	10,8%	1,5%
Kararsız	82,2%	11,2%	2,9%	3,7%
Oy kullanmayacak	79,0%	13,4%	3,3%	4,2%
Genel Oran	74,0%	15,5%	7,5%	3,0%

Seçmenler Türkiye'nin geleceği konusunda karamsar

"Sizce Türkiye'nin durumu önümüzdeki bir yıl içinde iyiye mi gidecek kötüye mi gidecek yoksa aynı mı kalacaktır?" şeklinde sorulduğunda 100 seçmenden 54'ü Türkiye'nin önümüzdeki yıl içinde daha da kötüye gideceğini düşündüğünü ifade etmiştir. Gelecek yılın daha iyi olacağını düşünenlerin oranı ise yüzde 16'dır.

Grafik. 14. Türkiye'nin Geleceğine Dair Beklenti

Ülkenin geleceği konusunda kadınlar erkeklerden daha karamsar görünmektedir. Eğitim seviyesi üniversite ve üstünde olanlar Türkiye'nin önümüzdeki yıl daha kötü durumda olacağını düşünmektedir. Yaş grupları içinde 18-24 yaş arası gençlerin yüzde 12'yle Türkiye'nin geleceğinin daha iyi olacağına inananlar arasında en düşük orana sahip olması ileride derinleşmesi muhtemel bir toplumsal sorun olarak yorumlanabilir.

Tablo 17. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Geleceği

Cinsiyet/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Kadın	54,4%	15,1%	14,0%	16,5%	100,0%
Erkek	53,3%	15,7%	18,4%	12,6%	100,0%

Tablo 18. Eğitime Göre Türkiye'nin Geleceği

Eğitim Durumu/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	44,8%	10,0%	13,5%	31,7%	100,0%
Ortaokul ve daha az	50,3%	14,8%	18,8%	16,1%	100,0%
Lise	55,0%	16,7%	15,2%	13,2%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	61,4%	15,9%	13,3%	9,5%	100,0%

İşsizler, nitelikli uzmanlar ve yöneticiler meslek grupları içinde Türkiye'nin geleceğine daha karamsar yaklaşmaktadır. Kürtler arasında Türkiye'nin geleceğinin daha kötü olacağına inananların oranı yüzde 59 seviyesine çıkmaktadır.

Tablo 19. Etnik Kimliğe Göre Türkiye'nin Geleceği

Etnik Köken/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Türk	52,8%	16,5%	16,9%	13,8%	100,0%
Kürt Zaza	58,7%	10,0%	14,0%	17,2%	100,0%
Diğer	52,3%	18,0%	14,7%	15,0%	100,0%

Tablo 20. Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Geleceği

Meslek/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Emekli	55,3%	14,7%	19,2%	10,9%	100,0%
Ev kadını	51,2%	12,7%	16,0%	20,1%	100,0%
İşsiz	60,4%	14,5%	10,5%	14,5%	100,0%
Öğrenci	56,6%	19,5%	11,8%	12,1%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	52,1%	17,7%	17,3%	12,9%	100,0%
İşletme sahibi	54,4%	10,2%	26,5%	8,8%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	63,7%	11,5%	9,4%	15,4%	100,0%

Parti tercihlerine bakıldığında önümüzdeki seçimde AK Parti'ye oy verme eğiliminde olan seçmenin yüzde 34'ünün, MHP seçmenin yüzde 24'ünün ülkenin durumunun önümüzdeki yıl daha iyi olacağını düşündüğü, buna karşın CHP, HDP ve İyi Partililerin yaklaşık yüzde 6'sının bu iyimserliğe katıldığı görülmektedir.

Buna karşın CHP seçmenin yüzde 76'sı, HDP seçmenin yüzde 74'ü, İyi Parti seçmenin yüzde 71'i gelecek yılın Türkiye için bu yıldan da kötü olacağını inanmaktadır. Bu şekilde düşünen MHP'li oranı yüzde 40, AK Partili oranı yüzde 30 seviyesindedir.

Tablo 21. Parti Tercihine Göre Türkiye'nin Geleceği

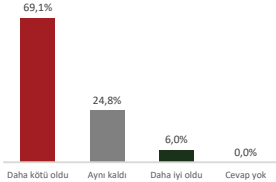
Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Cevap yok
AK Parti	29,8%	21,0%	33,6%	15,6%
CHP	76,3%	9,9%	4,1%	9,6%
HDP	74,1%	9,1%	5,8%	11,0%
MHP	39,8%	24,3%	23,8%	12,1%
İyi Parti	71,7%	13,1%	6,0%	9,2%
Saadet	67,7%	9,7%	16,1%	6,5%
Gelecek	60,0%	0,0%	20,0%	20,0%
DEVA	74,1%	8,6%	1,7%	15,5%
Diğer	61,5%	13,8%	16,9%	7,7%
Kararsız	51,1%	12,8%	10,8%	25,3%
Oy kullanmayacak	59,4%	15,2%	7,4%	18,1%
Genel Oran	53,8%	15,4%	16,2%	14,5%

Seçmenlerin gelir durumu kötüleşti

Araştırma kapsamında seçmenlerin sadece Türkiye'nin durumu ve geleceğiyle ilgili görüşleri değil, aynı zamanda kendilerinin ve ailelerinin durumu ve geleceğiyle ilgili görüşleri de incelenmiştir. Doğal olarak Türkiye'nin durumuna paralel bir biçimde hanehalkının da son bir yılda durumunun daha kötü hale geldiği görülmektedir.

Grafik. 15. Seçmenlerin Gelir Durumundaki Değişim

“Kendinizin ve ailenizin gelir durumu geçen yıla göre bu yıl daha mı iyi oldu daha mı kötü oldu yoksa aynı mı kaldı?” sorusuna verilen yanıtlara göre 100 seçmenden 69’u kendisinin ve ailesinin gelir durumunun geçen yıla göre daha kötü olduğunu ifade etmektedir.

Erkeklerle kıyaslandığında kadınlar, gelir durumlarının daha kötü olduğunu belirtmektedir. Eğitim seviyesi en düşük olanlar, diğer eğitim seviyelerine göre daha yüksek oranda kendisinin ve ailesinin gelir durumunun geçen yıla göre daha kötü olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 22. Cinsiyete Göre Seçmenin Gelir Durumu

Cinsiyet/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Kadın	70,0%	24,5%	5,5%	0,0%	100,0%
Erkek	68,2%	25,2%	6,5%	0,1%	100,0%

Tablo 23. Eğitime Göre Seçmenin Gelir Durumu

Eğitim Durumu/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	79,9%	16,6%	3,5%	0,0%	100,0%
Ortaokul ve daha az	69,5%	24,3%	6,2%	0,1%	100,0%
Lise	67,2%	27,5%	5,3%	0,0%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	69,1%	23,3%	7,6%	0,0%	100,0%

Tablo 24. Etnik Kimliğe Göre Seçmenin Gelir Durumu

Etnik Köken/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Türk	66,0%	26,9%	7,1%	0,0%	100,0%
Kürt Zaza	81,2%	16,0%	2,8%	0,0%	100,0%
Diğer	69,5%	26,3%	3,7%	0,5%	100,0%

Tablo 25. Çalışma Durumuna Göre Seçmenin Gelir Durumu

Meslek/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Emekli	69,8%	24,7%	5,5%	0,0%	100,0%
Ev kadını	72,1%	22,9%	5,0%	0,0%	100,0%
İşsiz	74,3%	21,0%	4,8%	0,0%	100,0%
Öğrenci	64,2%	30,0%	5,8%	0,0%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	66,3%	26,6%	6,9%	0,1%	100,0%
İşletme sahibi	76,7%	17,1%	6,2%	0,0%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	68,5%	23,8%	7,7%	0,0%	100,0%

Kendisinin ve ailesinin gelir durumunun geçen yıla göre daha iyi olduğunu düşünenlerin oranı sadece yüzde 6'dır. **Kürtler** arasında durumunun daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı yüzde 81'le Türklere göre 15 puan daha fazladır. **Öğrenciler** kendi durumları konusunda daha az karamsar ama ülkenin durumunun son bir yılda daha kötü olduğu konusunda diğer gruplarla hemfikir görünmektedir.

Bu Pazar milletvekili seçimi olsa AK Parti'ye oy veririm diyenlerin yüzde 52'si gelir durumunun kötüleştiğini ifade etmektedir. Bu oran, MHP seçmenleri içinde yüzde 61'ken, muhalefet partilerinin seçmenlerinin yaklaşık yüzde 80 seviyesine durumdan şikayetçi olduğu görülmektedir. **Gelir durumunun daha iyi hale geldiğini düşünen 100 kişiden 60'ının AK Parti seçmeni olması dikkat çekicidir.** Buna karşın "gelir durumum iyileşti" diyenlerin yüzde 8'i MHP'li, yüzde 7'si CHP'li, yüzde 3'ü İyi Partili, yüzde 2'si HDP'lidir.

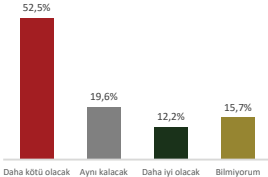
Tablo 26. Parti Tercihine Göre Seçmenin Gelir Durumundaki Değişim

Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok
AK Parti	52,4%	35,5%	12,1%	0,0%
CHP	82,0%	16,0%	2,0%	0,0%
HDP	80,8%	17,8%	1,4%	0,0%
MHP	60,9%	32,5%	6,2%	0,5%
İYİ Parti	77,6%	20,3%	2,1%	0,0%
Saadet	90,3%	9,7%	0,0%	0,0%
Gelecek	73,3%	13,3%	13,3%	0,0%
DEVA	82,5%	14,0%	3,5%	0,0%
Diğer	78,5%	13,8%	7,7%	0,0%
Kararsız	75,0%	20,5%	4,5%	0,0%
Oy kullanmayacak	71,8%	23,3%	4,9%	0,0%
Genel Oran	69,1%	24,8%	6,0%	0,0%

Seçmenler gelecek hakkında olumlu düşünmüyor

Seçmenler, geçmiş yıla göre gelecekte her zaman daha olumlu beklentiler içinde olsalar da, 2 kişiden 1'i gelecek yılın daha da kötü olacağını düşünmektedir. "Sizce kendinizin ve ailenizin gelir durumu önümüzdeki bir yıl içinde daha mı iyi olacak, daha mı kötü olacak, yoksa aynı mı kalacaktır?" sorusuna eğitim seviyesi arttıkça daha kötümser yanıt verildiği gözlemlenmektedir.

Grafik. 16. Seçmenlerin Gelecek Beklentisi

Gelecek beklentisi konusunda cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmezken, 18-24 yaş grubunun daha az karamsar olduğu, işsizlerin, beyaz yakalıların ve emeklilerin daha umutsuz olduğu, işletme sahiplerininse belirgin bir biçimde daha iyimser olduğu görülmektedir. Önümüzdeki yıl daha iyi olacak diyen işletme sahiplerinin oranı yüzde 24'tür.

Tablo 27. Cinsiyete Göre Seçmenin Gelecek Beklentisi

Cinsiyet/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Kadın	52,2%	19,4%	11,0%	17,4%	100,0%
Erkek	52,8%	19,7%	13,4%	14,0%	100,0%

Tablo 28. Eğitime Göre Seçmenin Eğitim Durumu

Eğitim Durumu/ Ekonomik Durum	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	48,6%	10,4%	12,4%	28,6%	100,0%
Ortaokul ve daha az	51,9%	17,8%	12,7%	17,6%	100,0%
Lise	52,5%	22,1%	12,0%	13,4%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	54,8%	21,1%	11,4%	12,7%	100,0%

Tablo 29. Etnik Kimliğe Göre Seçmenin Gelecek Beklentisi

Etnik Köken/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Türk	50,9%	21,3%	12,7%	15,1%	100,0%
Kürt Zaza	58,9%	12,4%	10,9%	17,9%	100,0%
Diğer	52,8%	20,3%	10,7%	16,1%	100,0%

Tablo 30. Çalışma Durumuna Göre Seçmenin Gelecek Beklentisi

Meslek/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Emekli	56,1%	16,8%	13,1%	14,0%	100,0%
Ev kadını	51,3%	16,3%	12,1%	20,3%	100,0%
İşsiz	58,8%	18,5%	8,8%	14,0%	100,0%
Öğrenci	50,4%	27,3%	10,5%	11,8%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	51,0%	21,7%	12,5%	14,8%	100,0%
İşletme sahibi	49,0%	14,3%	23,8%	12,9%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	57,0%	21,7%	8,5%	12,8%	100,0%

Sonuç olarak vatandaşların gerek Türkiye ekonomisinin durumu ve geleceği, gerekse kendi durumları ve gelecekleri hakkındaki araştırma bulguları, seçmenlerin akılcı oy tercihinde bulunarak iktidar partisini/bloğunu cezalandırma beklentisine işaret eder.

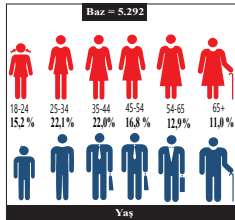
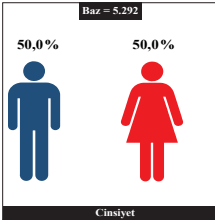
Ancak Türkiye'nin aşırı ve bilinçli bir biçimde kutuplaştırılarak konsolide edilmiş seçmen tabanlarındaki oynaklık beklenenden çok daha yavaş olmaktadır. Bunda konsolidasyondan kaynaklı çözilememe durumu kadar kopmaya hazır seçmeni kendisine çekecek bir muhalif çekim merkezinin oluşamamış olması da rol oynamaktadır.

Demografi

» CİNSİYET - YAŞ

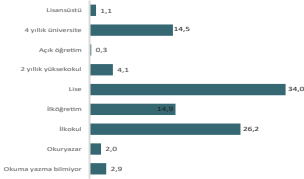

» MESLEK - ÇALIŞMA KONUMU

Görüşülen Kişinin Çalışma Konumu	%
Emekli çalışıyor	1,9
Emekli çalışmıyor	11,5
İşsiz ek gelir yok	6,3
İşsiz ek gelir var	1,2
Ev kadını ek gelir yok	20,9
Ev kadını ek gelir var	5,1
Öğrenci	6,9
Düzensiz zaman zaman çalışan işçi	4,4
Düzenli çalışan işçi	17,7
Ustabaşı kalfa	0,8
Yönetici olmayan memur	3,9
Yönetici 5 ve daha az personeli olan	1,1
Yönetici 6-10 arası personeli olan	0,3
Yönetici 11-20 arası personeli olan	0,0
Yönetici 20'den fazla personeli olan	0,1
Ordu mensubu	0,2
Ücretli kıdemli nitelikli uzman	2,2
Ailesiyle birlikte çalışan çiftçi	2,7
Seyyar satıcı	0,2
Tek başına çalışan esnaf	9,1
İşyeri sahibi 5'e kadar çalışanı olan	2,6
İşyeri sahibi 6-10 arası çalışanı olan	0,2
Serbest nitelikli uzman	0,7

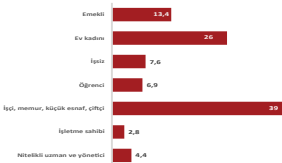
» EĞİTİM DURUMU

» GRUPLANDIRILMIŞ EĞİTİM

» GRUPLANDIRILMIŞ ÇALIŞMA KONUMU

Araştırma Hakkında

- »» **Proje Tasarım Safhası**
- »» Araştırma Çalışma Planının Oluşturulması
- »» Proje amacının belirlenmesi
Proje Gantt Şemasının çıkartılması
Örneklem planının oluşturulması
- »» Anket Dizaynı ve Tasarımı
- »» Soruların oluşturulması
Anketlerin hazırlanması

Araştırma, Türkiye’de yaşayan 18 yaşından büyük vatandaşlar arasından sistematik rastlantısal örnekleme metodu ile seçilen Türkiye’nin 27 ilinde yaşayan 5.292 kişi ile yüz yüze yöntemiyle görüşme yapılarak panelistler belirlenmiş ve Türkiye Siyaset Paneli oluşturulmuştur.

- »» **Organizasyon ve Saha Safhası**
- »» Saha Organizasyonun Yapılması
- »» Pilot çalışmanın gerçekleştirilmesi
Pilot çalışma sonucunda anketin revize edilmesi
Alan uygulama tarihlerinin saptanması
- »» Anketlerin Uygulanması
- »» Panelistlerin aranması
Denetimlerin gerçekleştirilmesi

Araştırma, panelistler üzerinden CATI (Bilgisayar Destekli Telefonda Anket) yöntemi ile 15-30 Ocak 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veri derleme aşamasında Yöneylem Araştırma Anket Uygulama Programı ile her girilen veri anlık olarak takip edilerek sonuçlar veri tabanlarına aktarılmıştır.

- »» **Analiz ve Raporlama Safhası**
- »» Verilerin Analizi
- »» Verilerin SPSS ortamında yorumlanması
Güvenilirlik analizinin yapılması
- »» Raporlama
- »» Frekans analizleri
Trend ve dağılımların ortaya çıkarılması

Veri derleme aşamasından sonra açık uçlu sorulara alınan cevaplar tasnif edilerek kodlanmış ve raporlama safhasına geçilmiştir. Raporlamada, güvenilirlik analizleri, frekans analizleri ve korelasyon tekniklerinden yararlanılmış, çapraz tablolar ve çeşitli histogramlar kullanılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

» Araştırma, Yöneyem Sosyal Araştırmalar Merkezi tarafından daha önce oluşturulmuş panelistlerle CATİ (Bilgisayar Destekli Telefonda Anket) yöntemiyle 26 istatistiki bölgeye bağlı 27 ilde 5.292 görüşme yapılarak tamamlanmıştır.

Araştırmanın veri derleme aşaması **15-30 Ocak 2021** tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelerin tamamı ekip şeflerinin nezaretinde gerçekleştirilmiş, görüşmelerin %10'u ses kayıtları dinlenerek veri girişleriyle uyumlu olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Raporlamada, frekans analizleri, anlamlılık testleri, korelasyon tekniklerinden yararlanılmış, pasta ve çeşitli histogramlar kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü, Türkiye genelinde **%95 güven aralığında +/- %1,35 hata payıyla** çözümleme yapmaya olanak sağlamaktadır.

Analizler yapılırken ondalık bölümler yuvarlandığından bazı toplamlar 100'ün altında ya da üstünde olabilir. (99 veya 101) Birden fazla cevabın verilebildiği sorularda, toplamlar 100'ün üstündedir.

Örneklem Seçimi

Panel Örneklemi

Bölge	Görüşme Sayısı
TR10 İstanbul	992
TR51 Ankara	367
TR31 İzmir	303
TR41 Bursa	277
TR62 Adana	263
TR42 Kocaeli	254
TR32 Aydın	215
TR33 Manisa	211
TR61 Antalya	206
TR63 Hatay	201
TRC2 Şanlıurfa	102
TRC2 Diyarbakır	94
TR83 Samsun	100
TR90 Trabzon	184

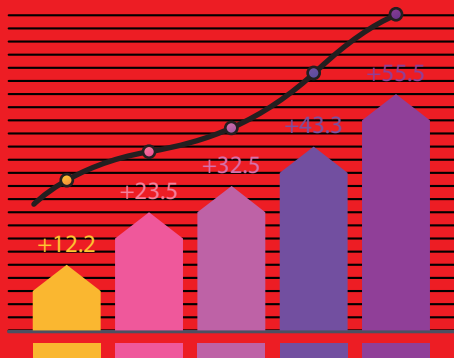
Bölge	Görüşme Sayısı
TRC1 Gaziantep	160
TR72 Kayseri	160
TR52 Konya	158
TR22 Balıkesir	127
TR21 Tekirdağ	124
TRC3 Mardin	118
TR82 Van	116
TR81 Malatya	114
TR71 Kırıkkale	102
TR81 Zonguldak	72
TRA1 Erzurum	67
TRA2 Ağrı	63
TR82 Kastamonu	54
Toplam	5292

Türkiye Siyaset Panelinin İşleyişi

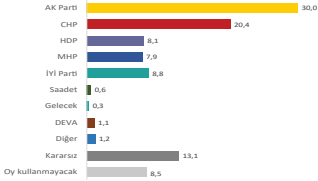
- 1- Türkiye temsiline uygun örneklem büyüklüğü belirlenmiş ve istatistiki kurallara göre seçilmiştir.
- 2- Örneklem katılımcıları ile yüz yüze anket uygulaması yapılarak, Türkiye Siyaset Paneli örneklemini oluşturulmuştur.
- 3- Sahada oluşturulan Türkiye Siyaset Paneli örnekleminin kontrolü yapılmıştır.
- 4- Panelistlere CATI (Bilgisayar Destekli Telefonda Anket) yöntemiyle anket uygulaması yapılmıştır.
- 5- Gelen cevaplar istatistiki kontrollere tabii tutulmuştur. Veriler derlenerek aylık rapor oluşturulmuştur.
- 6- Takip eden aylarda aynı örneklemlerle düzenli ölçümler yapılacaktır.
- 7- İlk 3 aşama tekrarlanmayacağı için sonuçlara diğer araştırma yöntemlerine göre çok daha hızlı ve güvenilir şekilde ulaşmak mümkün olacaktır.

Tablo ve Grafikler

Grafik 1. Önümüzdeki Pazar milletvekili seçimi yapılacak olsa oyunuzu hangi partiye verirsiniz?

Tablo 1. 24 Haziran 2018 oylarının partilere göre dağılımı

Bu Pazar günü bir milletvekili seçimi yapılacak olsa oyunuzu hangi partiye verirsiniz ?	24 Haziran 2018 Milletvekili Genel Seçimleri										
	AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ P	Saadet	Cumhuriyet	Millet	Diğer	Oy kullanmadık	Seçmen değildi
AK Parti	31,5%	0,5%	1,0%	1,5%	0,0%	3,4%	33,9%	0,0%	0,0%	6,1%	18,9%
CHP	2,2%	30,6%	10,7%	2,5%	6,8%	1,7%	7,7%	10,0%	3,2%	6,8%	17,1%
HDP	0,2%	0,7%	76,0%	0,0%	0,0%	1,7%	0,0%	0,0%	3,2%	1,8%	8,7%
MHP	0,8%	0,0%	0,0%	75,9%	1,2%	0,0%	30,8%	10,0%	0,0%	1,6%	5,9%
İYİ Parti	1,0%	3,6%	0,0%	5,3%	31,5%	12,1%	7,7%	20,0%	0,0%	1,9%	4,0%
Saadet	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	96,6%	5,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	3,2%	0,3%	0,3%
DEVA	0,5%	0,2%	2,6%	0,2%	3,0%	3,4%	0,0%	0,0%	3,2%	1,8%	1,1%
Diğer	0,8%	0,4%	0,0%	1,1%	1,2%	0,0%	5,1%	0,0%	38,7%	2,6%	1,9%
Kararsız	10,3%	6,7%	7,7%	7,6%	6,3%	31,0%	7,7%	20,0%	38,7%	34,0%	13,2%
Oy kullanmayacak	2,4%	1,8%	1,8%	5,5%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	9,7%	33,6%	17,1%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 2. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenlerin Oy Tercihleri

Yeni Seçmen	AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti	Diğer	Kararsız	Oy kullanmayacak	Toplam
18-20 Yaş	20,8%	18,5%	9,5%	6,6%	4,0%	1,9%	22,7%	16,1%	100,0%

Tablo 3. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Etnik Özellikleri

Yeni Seçmen	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Toplam
18-20 yaş	67,7%	27,2%	5,0%	100,0%

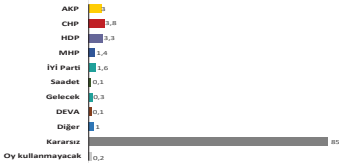
Tablo 4. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Dünya Görüşü

Yeni Seçmen	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap Yok	Toplam
18-20 yaş	30,6%	26,6%	19,0%	5,5%	5,0%	2,4%	10,6%	0,3%	100,0%

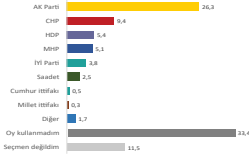
Tablo 5. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenin Siyasi Görüşünü Belirleyen Etkenler

Yeni Seçmen	Ailem	Dini inançlarım	Ekonomik koşullarım	Etnik kökenim	Sosyal çevrem	Bireysel gözlemlerim	Diğer	Cevap yok	Toplam
18-20 yaş	27,6%	13,9%	16,5%	19,7%	11,5%	0,8%	9,7%	0,3%	100,0%

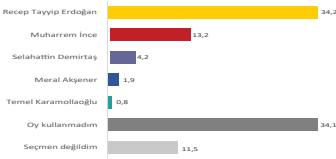
Grafik 2. Kararsızların Yakın Hissettiği Parti

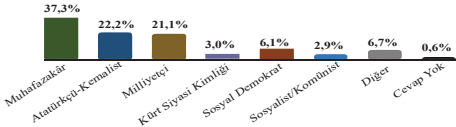
Grafik 3. Kararsızlar 24 Haziran 2018 de Hangi Partilere Oy Verdi?

Grafik 4. Kararsızlar 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Kime Oy Verdi?

Grafik 5. Seçmenlerin Dünya Görüşleri

Tablo 7. Seçmenlerin Dünya Görüşlerine Göre Parti Tercihleri

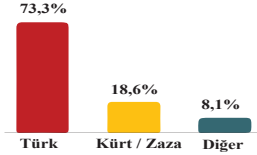
Bu Pazar Seçim Olsa	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap Yok	Genel Parti Oyu
AK Parti	47,3%	7,8%	35,1%	7,5%	9,2%	3,8%	31,5%	32,3%	30,0%
CHP	7,6%	54,6%	8,6%	3,1%	32,6%	23,1%	12,4%	0,0%	20,4%
HDP	6,7%	2,1%	0,7%	79,2%	24,0%	28,8%	1,4%	22,6%	8,1%
MHP	7,6%	3,4%	18,0%	0,0%	2,2%	0,0%	5,9%	3,2%	7,9%
İYİ Parti	6,3%	8,5%	15,5%	0,0%	8,0%	11,5%	7,3%	0,0%	8,8%
Saadet	1,0%	0,2%	0,5%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,2%	0,4%	0,0%	0,6%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%
DEVA	1,2%	0,4%	0,5%	0,0%	4,6%	1,3%	0,8%	6,5%	1,1%
Diğer	1,2%	1,2%	1,3%	0,0%	1,2%	2,6%	0,8%	3,2%	1,2%
Kararsız	12,7%	12,8%	12,5%	8,8%	8,9%	13,5%	24,2%	16,1%	13,2%
Oy kullanmayacak	8,0%	8,8%	6,8%	1,3%	8,3%	15,4%	14,9%	16,1%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 8. Parti Seçmenlerinin Dünya Görüşüne Göre Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Muhafazakâr	Atatürkçü Kemalist	Milliyetçi	Kürt Siyasi Kimliği	Sosyal Demokrat	Sosyalist Komünist	Diğer	Cevap Yok	Toplam
AK Parti	58,9%	5,7%	24,7%	0,8%	1,9%	0,4%	7,1%	0,6%	100,0%
CHP	13,9%	59,5%	8,9%	0,5%	9,8%	3,3%	4,1%	0,0%	100,0%
HDP	31,0%	5,9%	1,9%	29,6%	18,3%	10,6%	1,2%	1,6%	100,0%
MHP	35,7%	9,5%	47,9%	0,0%	1,7%	0,0%	5,0%	0,2%	100,0%
İYİ Parti	26,6%	21,4%	37,0%	0,0%	5,6%	3,9%	5,6%	0,0%	100,0%
Saadet	66,7%	6,7%	20,0%	0,0%	3,3%	0,0%	3,3%	0,0%	100,0%
Gelecek	43,8%	12,5%	25,0%	0,0%	12,5%	0,0%	6,3%	0,0%	100,0%
DEVA	42,1%	8,8%	10,5%	0,0%	26,3%	3,5%	5,3%	3,5%	100,0%
Diğer	36,9%	21,5%	23,1%	0,0%	6,2%	6,2%	4,6%	1,5%	100,0%
Kararsız	36,1%	21,6%	20,1%	2,0%	4,2%	3,0%	12,4%	0,7%	100,0%
Oy kullanmayacak	35,1%	23,0%	17,0%	0,4%	6,0%	5,4%	11,9%	1,1%	100,0%
Genel Oranı	37,3%	22,2%	21,1%	3,0%	6,1%	2,9%	6,7%	0,6%	100,0%

Grafik 6. Seçmenlerin Etnik Kimlikleri

Tablo 9. Seçmenlerin Etnik Kimliklerine Göre Parti Tercihleri

Bu Pazar Seçim Olsa	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Genel Oy Oranı
AK Parti	31,8%	23,6%	28,4%	30,0%
CHP	22,9%	10,3%	20,7%	20,4%
HDP	1,8%	34,9%	3,5%	8,1%
MHP	9,5%	1,9%	7,5%	7,9%
İYİ Parti	10,3%	1,5%	11,9%	8,8%
Saadet	0,6%	0,5%	0,7%	0,6%
Gelecek	0,3%	0,4%	0,2%	0,3%
DEVA	1,0%	1,6%	0,5%	1,1%
Diğer	1,3%	0,9%	1,4%	1,2%
Kararsız	12,6%	14,0%	16,1%	13,1%
Oy kullanmayacak	7,9%	10,2%	9,1%	8,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 10. Seçmenlerin Etnik Kimliklerine Göre 24 Haziran 2018 Parti Tercihleri

24 Haziran Seçim Sonuçları	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Genel Oy Oranı
AK Parti	35,8%	27,1%	28,9%	33,6%
CHP	20,7%	7,1%	22,4%	18,3%
HDP	3,0%	35,3%	6,3%	9,3%
MHP	10,8%	2,1%	7,2%	8,9%
İYİ Parti	9,5%	1,4%	11,0%	8,1%
Saadet	1,1%	0,9%	1,4%	1,1%
Cumhur ittifakı	1,0%	0,0%	0,0%	0,7%
Millet ittifakı	0,2%	0,1%	0,5%	0,2%
Diğer	0,5%	0,6%	0,9%	0,6%
Oy kullanmadım	11,6%	16,0%	17,7%	12,9%
Seçmen değildim	5,6%	9,2%	3,7%	6,1%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 11. Parti Seçmenlerinin Etnik Kimliğe Göre Dağılımı

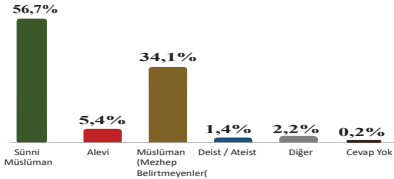
Bu Pazar Seçim Olsa	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Toplam
AK Parti	77,6%	14,7%	7,7%	100,0%
CHP	82,3%	9,5%	8,2%	100,0%
HDP	16,3%	80,2%	3,5%	100,0%
MHP	87,9%	4,5%	7,6%	100,0%
İYİ Parti	85,9%	3,2%	10,9%	100,0%
Saadet	74,2%	16,1%	9,7%	100,0%
Gelecek	66,7%	26,7%	6,7%	100,0%
DEVA	69,0%	27,6%	3,4%	100,0%
Diğer	76,9%	13,8%	9,2%	100,0%
Kararsız	70,2%	19,9%	9,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	68,7%	22,6%	8,7%	100,0%
Genel Oy Oranı	73,3%	18,6%	8,1%	100,0%

Tablo 12. 24 Haziran 2018 Parti Seçmenlerinin Etnik Kimliğe Göre Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Türk	Kürt / Zaza	Diğer	Toplam
AK Parti	78,0%	15,0%	7,0%	100,0%
CHP	82,9%	7,2%	9,9%	100,0%
HDP	23,9%	70,6%	5,5%	100,0%
MHP	89,0%	4,5%	6,6%	100,0%
İYİ Parti	85,8%	3,2%	10,9%	100,0%
Saadet	74,1%	15,5%	10,3%	100,0%
Cumhur ittifakı	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Millet ittifakı	72,7%	9,1%	18,2%	100,0%
Diğer	66,7%	20,0%	13,3%	100,0%
Oy kullanmadım	65,8%	23,1%	11,1%	100,0%
Seçmen değildim	66,9%	28,2%	5,0%	100,0%
Genel Oran	73,3%	18,6%	8,1%	100,0%

Grafik 7. Seçmenlerin Dini Kimlikleri

Tablo 13. Seçmenlerin Dini Kimliklerine Göre Parti Tercihleri

Bu Pazar Seçim Olsa	Sünni Müslüman	Alevi	Müslüman (Mezhep Belirtmeyenler)	Deist Ateist	Diğer	Cevap Yok	Genel Oy Dağılımı
AK Parti	34,5%	8,1%	26,9%	1,4%	35,6%	8,3%	30,0%
CHP	16,5%	53,2%	21,3%	40,3%	14,4%	25,0%	20,4%
HDP	7,0%	13,7%	8,9%	18,1%	2,5%	25,0%	8,1%
MHP	9,3%	2,1%	6,9%	2,8%	8,5%	0,0%	7,9%
İYİ Parti	8,6%	6,7%	9,9%	1,4%	9,3%	8,3%	8,8%
Saadet	0,6%	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,4%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
DEVA	1,3%	0,0%	0,8%	2,8%	2,5%	0,0%	1,1%
Diğer	1,0%	1,1%	1,3%	6,9%	1,7%	0,0%	1,2%
Kararsız	12,8%	9,5%	13,7%	13,9%	19,5%	25,0%	13,1%
Oy kullanmayacak	8,2%	5,6%	9,4%	12,5%	5,9%	8,3%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 14. Seçmenlerin Dini Kimliklerine Göre 24 Haziran 2018 Parti Tercihleri

24 Haziran Seçim Sonuçları	Sünni Müslüman	Alevi	Müslüman (Mezhep Belirtmeyenler)	Deist Ateist	Diğer	Cevap Yok	Genel Oy Dağılımı
AK Parti	37,9%	12,3%	31,3%	4,1%	33,6%	9,1%	33,6%
CHP	14,9%	42,1%	19,5%	41,9%	11,8%	45,5%	18,3%
HDP	8,6%	17,9%	8,6%	21,6%	8,4%	27,3%	9,4%
MHP	10,0%	2,8%	8,2%	2,7%	10,1%	0,0%	8,9%
İYİ Parti	8,5%	6,0%	8,1%	4,1%	9,2%	0,0%	8,1%
Saadet	1,4%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%
Cumhur ittifakı	0,9%	0,0%	0,4%	4,1%	0,0%	0,0%	0,7%
Millet ittifakı	0,2%	0,7%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Diğer	0,6%	1,1%	0,4%	1,4%	0,8%	0,0%	0,6%
Oy kullanmadım	12,0%	12,6%	14,1%	17,6%	18,5%	18,2%	13,0%
Seçmen değildim	5,0%	4,6%	8,2%	2,7%	7,6%	0,0%	6,1%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 15. Parti Seçmenlerinin Dini Kimliklerine Göre Dağılımı

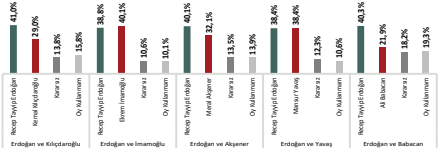
Bu Pazar Seçim Olsa	Sünni Müslüman	Alevi	Müslüman (Mezhep Belirtmeyenler)	Deist/Ateist	Diğer	Cevap Yok	Toplam
AK Parti	65,2%	1,4%	30,6%	0,1%	2,6%	0,1%	100,0%
CHP	45,9%	14,0%	35,6%	2,7%	1,6%	0,3%	100,0%
HDP	48,8%	9,1%	37,6%	3,0%	0,7%	0,7%	100,0%
MHP	66,2%	1,4%	29,5%	0,5%	2,4%	0,0%	100,0%
İYİ Parti	55,1%	4,1%	38,0%	0,2%	2,4%	0,2%	100,0%
Saadet	54,8%	0,0%	45,2%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Gelecek	73,3%	0,0%	26,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
DEVA	67,2%	0,0%	24,1%	3,4%	5,2%	0,0%	100,0%
Diğer	46,9%	4,7%	37,5%	7,8%	3,1%	0,0%	100,0%
Kararsız	55,3%	3,9%	35,7%	1,4%	3,3%	0,4%	100,0%
Oy kullanmayacak	54,9%	3,6%	37,7%	2,0%	1,6%	0,2%	100,0%
Genel Oranı	56,7%	5,4%	34,1%	1,4%	2,2%	0,2%	100,0%

Tablo 16. 24 Haziran 2018 Parti Seçmenlerinin Dini Kimliklerine Göre Dağılımı

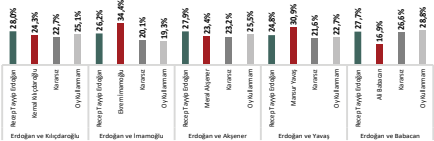
24 Haziran Seçim Sonuçları	Sünni Müslüman	Alevi	Müslüman (Mezhep Belirtmeyenler)	Deist/Ateist	Diğer	Cevap Yok	Toplam
AK Parti	63,8%	2,0%	31,8%	0,2%	2,2%	0,1%	100,0%
CHP	46,1%	12,4%	36,3%	3,2%	1,4%	0,5%	100,0%
HDP	52,3%	10,3%	31,5%	3,2%	2,0%	0,6%	100,0%
MHP	63,9%	1,7%	31,4%	0,4%	2,5%	0,0%	100,0%
İYİ Parti	58,9%	3,9%	33,9%	0,7%	2,6%	0,0%	100,0%
Saadet	70,7%	0,0%	29,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Cumhur ittifakı	71,8%	0,0%	20,5%	7,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Millet ittifakı	54,5%	18,2%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Diğer	56,7%	10,0%	26,7%	3,3%	3,3%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	52,3%	5,2%	37,0%	1,9%	3,2%	0,3%	100,0%
Seçmen değildim	46,7%	4,0%	45,8%	0,6%	2,8%	0,0%	100,0%
Genel Oranı	56,6%	5,4%	34,1%	1,4%	2,2%	0,2%	100,0%

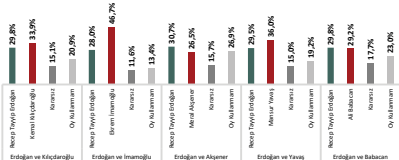
Grafik 8. Cumhurbaşkanlığı Seçimine Dair Tercihler

Grafik 9. Cumhurbaşkanlığı Seçimine Dair 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmenlerin Tercihleri

Grafik 10. Kürt Etnik Kimliğine Sahip Seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı Seçimi Oy Tercihleri

Tablo 17. 24 Haziran Tercihlerine Göre Erdoğan ve Kılıçdaroğlu Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Recep Tayyip Erdoğan	Kemal Kılıçdaroğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Recep Tayyip Erdoğan	86,3%	2,8%	6,8%	4,0%	0,0%	100,0%
Muharrem İnce	4,3%	76,0%	8,9%	10,5%	0,3%	100,0%
Selahattin Demirtaş	2,5%	57,6%	15,4%	24,4%	0,0%	100,0%
Meral Akşener	2,5%	41,0%	30,0%	26,5%	0,0%	100,0%
Temel Karamollaoğlu	5,3%	18,4%	28,9%	47,4%	0,0%	100,0%
Doğu Perinçek	62,5%	0,0%	37,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	10,9%	8,8%	30,1%	47,9%	2,3%	100,0%
Seçmen değildim	24,5%	22,0%	27,2%	26,3%	0,0%	100,0%
Genel Oy Oranı	41,0%	29,1%	13,8%	15,7%	0,4%	100,0%

Tablo 18. Parti Tercihlerine Göre Erdoğan ve Kılıçdaroğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Kemal Kılıçdaroğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
AK Parti	98,0%	0,3%	1,4%	0,3%	0,0%	100,0%
CHP	1,8%	86,0%	7,4%	4,7%	0,1%	100,0%
HDP	3,3%	59,8%	13,1%	23,8%	0,0%	100,0%
MHP	73,8%	2,1%	12,9%	11,0%	0,2%	100,0%
İYİ Parti	6,0%	47,5%	22,7%	23,8%	0,0%	100,0%
Saadet	6,5%	12,9%	29,0%	51,6%	0,0%	100,0%
Gelecek	60,0%	13,3%	0,0%	26,7%	0,0%	100,0%
DEVA	8,8%	10,5%	29,8%	50,9%	0,0%	100,0%
Diğer	28,8%	16,7%	18,2%	36,4%	0,0%	100,0%
Kararsız	24,5%	11,9%	47,1%	15,7%	0,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	8,3%	2,9%	10,5%	75,6%	2,7%	100,0%
Genel Oy Oranı	41,0%	29,0%	13,8%	15,8%	0,4%	100,0%

Tablo 19. 24 Haziran Tercihlerine Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Recep Tayyip Erdoğan	82,6%	7,9%	6,7%	2,8%	0,0%	100,0%
Muharrem İnce	2,4%	91,0%	3,3%	3,0%	0,2%	100,0%
Selahattin Demirtaş	2,0%	76,6%	9,6%	11,8%	0,0%	100,0%
Meral Akşener	2,8%	66,2%	17,7%	13,2%	0,0%	100,0%
Temel Karamollaoğlu	5,3%	44,7%	26,3%	23,7%	0,0%	100,0%
Doğu Perinçek	62,5%	0,0%	37,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	10,7%	20,6%	27,4%	39,3%	2,0%	100,0%
Seçmen değilim	22,6%	32,5%	23,8%	21,1%	0,0%	100,0%
Genel Oy Oranı	38,8%	40,1%	10,6%	10,1%	0,3%	100,0%

Tablo 20. Parti Tercihlerine Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
AK Parti	95,8%	2,0%	2,0%	0,3%	0,0%	100,0%
CHP	0,9%	93,6%	3,7%	1,8%	0,0%	100,0%
HDP	1,6%	77,3%	9,1%	11,9%	0,0%	100,0%
MHP	67,6%	14,3%	10,7%	7,4%	0,0%	100,0%
İYİ Parti	3,8%	72,4%	12,6%	11,1%	0,0%	100,0%
Saadet	6,7%	30,0%	36,7%	26,7%	0,0%	100,0%
Gelecek	26,7%	60,0%	0,0%	13,3%	0,0%	100,0%
DEVA	5,2%	75,9%	1,7%	17,2%	0,0%	100,0%
Diğer	23,1%	44,6%	10,8%	20,0%	1,5%	100,0%
Kararsız	21,4%	28,6%	40,9%	8,3%	0,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	9,2%	14,1%	9,8%	64,3%	2,7%	100,0%
Genel Oy Oranı	38,8%	40,1%	10,6%	10,1%	0,4%	100,0%

Tablo 21. 24 Haziran Tercihlerine Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Recep Tayyip Erdoğan	82,1%	8,8%	6,7%	2,3%	0,0%	100,0%
Muharrem İnce	2,6%	86,6%	6,5%	3,9%	0,3%	100,0%
Selahattin Demirtaş	2,8%	57,3%	14,6%	25,3%	0,0%	100,0%
Meral Akşener	2,2%	69,4%	19,2%	9,1%	0,0%	100,0%
Temel Karamollaoğlu	5,3%	47,4%	26,3%	21,1%	0,0%	100,0%
Doğu Perinçek	62,5%	0,0%	37,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	9,4%	21,7%	30,1%	36,8%	2,0%	100,0%
Seçmen değildim	21,4%	30,7%	24,8%	23,2%	0,0%	100,0%
Genel Oy Oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,6%	0,4%	100,0%

Tablo 22. Parti Tercihlerine Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
AK Parti	95,8%	2,0%	1,9%	0,3%	0,0%	100,0%
CHP	1,2%	88,9%	6,8%	3,1%	0,1%	100,0%
HDP	3,0%	59,3%	13,3%	24,4%	0,0%	100,0%
MHP	64,6%	16,2%	13,1%	6,2%	0,0%	100,0%
İYİ Parti	3,2%	77,1%	12,4%	7,3%	0,0%	100,0%
Saadet	6,7%	30,0%	36,7%	26,7%	0,0%	100,0%
Gelecek	25,0%	43,8%	18,8%	12,5%	0,0%	100,0%
DEVA	5,2%	72,4%	6,9%	15,5%	0,0%	100,0%
Diğer	26,2%	43,1%	10,8%	20,0%	0,0%	100,0%
Kararsız	19,5%	28,6%	43,5%	7,5%	0,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	8,1%	16,6%	11,4%	61,3%	2,7%	100,0%
Genel Oy Oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,6%	0,4%	100,0%

Tablo 23. 24 Haziran Tercihlerine Göre Erdoğan ve Akşener Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Recep Tayyip Erdoğan	Meral Akşener	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Recep Tayyip Erdoğan	83,9%	5,8%	6,9%	3,3%	0,1%	100,0%
Muharrem İnce	3,6%	72,4%	13,6%	10,1%	0,2%	100,0%
Selahattin Demirtaş	4,5%	36,5%	17,1%	41,9%	0,0%	100,0%
Meral Akşener	1,3%	96,2%	1,9%	0,6%	0,0%	100,0%
Temel Karamollaoğlu	5,3%	31,6%	26,3%	36,8%	0,0%	100,0%
Doğu Perinçek	62,5%	0,0%	37,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	12,7%	13,5%	31,7%	40,1%	2,0%	100,0%
Seçmen değildim	23,5%	23,8%	26,2%	26,5%	0,0%	100,0%
Genel Oy Oranı	40,0%	32,1%	13,6%	13,9%	0,4%	100,0%

Tablo 24. Parti Tercihlerine Göre Erdoğan ve Akşener Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Meral Akşener	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
AK Parti	97,2%	0,8%	1,7%	0,4%	0,0%	100,0%
CHP	2,1%	74,3%	15,9%	7,7%	0,0%	100,0%
HDP	4,2%	39,3%	16,4%	40,2%	0,0%	100,0%
MHP	69,7%	8,1%	13,4%	8,8%	0,0%	100,0%
İYİ Parti	0,2%	96,8%	0,4%	2,6%	0,0%	100,0%
Saadet	3,3%	23,3%	30,0%	43,3%	0,0%	100,0%
Gelecek	46,7%	33,3%	0,0%	20,0%	0,0%	100,0%
DEVA	7,0%	63,2%	12,3%	17,5%	0,0%	100,0%
Diğer	31,3%	18,8%	17,2%	31,3%	1,6%	100,0%
Kararsız	23,6%	19,5%	44,0%	12,1%	0,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	10,7%	7,8%	12,5%	66,1%	2,9%	100,0%
Genel Oy Oranı	40,1%	32,1%	13,5%	13,9%	0,4%	100,0%

Tablo 25. 24 Haziran Tercihlerine Göre Erdoğan ve Babacan Dağılımı

24 Haziran Seçim Sonuçları	Recep Tayyip Erdoğan	Ali Babacan	Kararsızım	Oy kullanmayacağımı	Cevap yok	Toplam
Recep Tayyip Erdoğan	83,6%	5,0%	7,4%	4,0%	0,1%	100,0%
Muharrem İnce	5,0%	47,2%	22,7%	24,9%	0,2%	100,0%
Selahattin Demirtaş	3,9%	45,5%	18,5%	32,0%	0,0%	100,0%
Meral Akşener	3,8%	37,2%	29,3%	29,7%	0,0%	100,0%
Temel Karamollaoğlu	5,3%	44,7%	26,3%	23,7%	0,0%	100,0%
Doğu Perinçek	62,5%	0,0%	37,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Oy kullanmadım	11,8%	10,7%	32,7%	42,6%	2,2%	100,0%
Seçmen değildim	23,8%	17,3%	30,3%	28,5%	0,0%	100,0%
Genel Oranı	40,3%	21,9%	18,1%	19,3%	0,4%	100,0%

Tablo 26. Parti Tercihlerine Göre Erdoğan ve Babacan Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ali Babacan	Kararsızım	Oy kullanmayacağımı	Cevap yok	Toplam
AK Parti	96,2%	1,4%	2,0%	0,3%	0,0%	100,0%
CHP	2,2%	45,9%	26,1%	25,7%	0,1%	100,0%
HDP	3,5%	46,7%	17,5%	32,2%	0,0%	100,0%
MHP	71,0%	4,0%	16,4%	8,3%	0,2%	100,0%
İYİ Parti	6,4%	40,6%	24,0%	28,8%	0,2%	100,0%
Saadet	3,3%	33,3%	36,7%	26,7%	0,0%	100,0%
Gelecek	20,0%	73,3%	0,0%	6,7%	0,0%	100,0%
DEVA	0,0%	96,6%	1,7%	1,7%	0,0%	100,0%
Diğer	27,7%	20,0%	13,8%	36,9%	1,5%	100,0%
Kararsız	23,7%	16,5%	45,3%	13,6%	0,9%	100,0%
Oy kullanmayacak	11,4%	6,5%	12,3%	67,6%	2,2%	100,0%
Genel Oy Oranı	40,3%	21,9%	18,2%	19,3%	0,4%	100,0%

Tablo 27. Cinsiyete Göre Erdoğan ve Kılıçdaroğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Kemal Kılıçdaroğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Kadın	41,8%	28,8%	14,5%	14,6%	0,3%	100,0%
Erkek	40,2%	29,3%	13,1%	16,9%	0,5%	100,0%

Tablo 28. Cinsiyete Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Kadın	39,8%	39,1%	11,0%	9,8%	0,3%	100,0%
Erkek	37,8%	41,1%	10,3%	10,5%	0,4%	100,0%

Tablo 29. Cinsiyete Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Kadın	39,9%	36,0%	13,3%	10,5%	0,3%	100,0%
Erkek	36,8%	40,8%	11,3%	10,6%	0,4%	100,0%

Tablo 30. Cinsiyete Göre Erdoğan ve Akşener Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Meral Akşener	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Kadın	41,3%	30,8%	15,0%	12,5%	0,3%	100,0%
Erkek	38,8%	33,5%	12,1%	15,3%	0,4%	100,0%

Tablo 31. Cinsiyete Göre Erdoğan ve Babacan Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ali Babacan	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Kadın	41,7%	18,9%	20,4%	18,7%	0,3%	100,0%
Erkek	38,9%	25,0%	15,9%	19,9%	0,4%	100,0%

Tablo 32. Yaşa Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
18-24 Yaş	29,6%	35,9%	17,7%	16,4%	0,4%	100,0%
25-34 Yaş	41,6%	36,5%	9,9%	11,7%	0,3%	100,0%
35-44 Yaş	41,3%	40,7%	8,8%	8,8%	0,4%	100,0%
45-54 Yaş	40,0%	39,8%	10,8%	9,2%	0,2%	100,0%
55-64 Yaş	39,9%	43,5%	9,6%	6,7%	0,3%	100,0%
65+ Yaş	37,5%	48,5%	7,0%	6,7%	0,3%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,8%	40,1%	10,6%	10,1%	0,3%	100,0%

Tablo 33. Yaşa Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
18-24 Yaş	29,2%	32,5%	19,0%	18,9%	0,4%	100,0%
25-34 Yaş	40,1%	35,4%	12,2%	11,9%	0,3%	100,0%
35-44 Yaş	41,6%	37,5%	11,3%	9,1%	0,4%	100,0%
45-54 Yaş	39,4%	41,2%	11,1%	8,1%	0,1%	100,0%
55-64 Yaş	39,4%	42,4%	10,9%	6,8%	0,4%	100,0%
65+ Yaş	38,1%	45,2%	8,8%	7,6%	0,3%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,6%	0,3%	100,0%

Tablo 34. Gelir Durumuna Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Alt gelir	37,8%	37,0%	15,2%	9,6%	0,4%	100,0%
Alt orta gelir	39,7%	39,2%	10,1%	10,7%	0,4%	100,0%
Üst orta gelir	39,2%	42,0%	8,8%	9,7%	0,3%	100,0%
Üst gelir	24,7%	60,8%	7,8%	6,6%		100,0%
Belirtmeyenler	40,4%	42,6%	12,8%	2,1%	2,1%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,8%	40,1%	10,6%	10,1%	0,4%	100,0%

Tablo 35. Gelir Durumuna Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Alt gelir	39,5%	32,2%	16,2%	11,5%	0,6%	100,0%
Alt orta gelir	39,2%	38,3%	11,5%	10,7%	0,3%	100,0%
Üst orta gelir	37,1%	40,8%	11,5%	10,2%	0,3%	100,0%
Üst gelir	23,2%	59,8%	10,4%	6,7%	0,0%	100,0%
Belirtmeyenler	40,4%	36,2%	14,9%	6,4%	2,1%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,6%	0,4%	100,0%

Tablo 36. Dini Kimliğe Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Sünni Müslüman	45,1%	35,4%	9,0%	10,2%	0,2%	100,0%
Alevi	10,2%	76,8%	7,4%	5,3%	0,4%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	34,8%	41,5%	12,6%	10,9%	0,3%	100,0%
Deist/Ateist	1,4%	74,0%	5,5%	12,3%	6,8%	100,0%
Diğer	35,0%	24,8%	32,5%	7,7%	0,0%	100,0%
Cevap yok	9,1%	72,7%	9,1%	9,1%	0,0%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,8%	40,1%	10,6%	10,1%	0,3%	100,0%

Tablo 37. Dini Kimliğe Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Sünni Müslüman	44,6%	34,9%	9,9%	10,4%	0,2%	100,0%
Alevi	11,6%	72,2%	8,1%	7,7%	0,4%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	34,1%	38,4%	15,8%	11,4%	0,3%	100,0%
Deist/Ateist	4,1%	72,6%	5,5%	9,6%	8,2%	100,0%
Diğer	35,6%	22,9%	32,2%	9,3%	0,0%	100,0%
Cevap yok	9,1%	45,5%	27,3%	18,2%	0,0%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,5%	0,4%	100,0%

Tablo 38. Dünya Görüşüne Göre Erdoğan ve Kılıçdaroğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Kemal Kılıçdaroğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Muhafazakar	59,4%	13,8%	12,3%	14,4%	0,1%	100,0%
Atatürkçü Kemalist	13,7%	57,5%	12,8%	15,7%	0,3%	100,0%
Milliyetçi	55,7%	16,9%	13,3%	13,6%	0,4%	100,0%
Kürt siyasi kimliği	10,0%	61,3%	9,4%	19,4%	0,0%	100,0%
Sosyal Demokrat	14,0%	51,8%	11,6%	21,3%	1,2%	100,0%
Sosyalist/Komünist	8,3%	47,8%	14,6%	29,3%	0,0%	100,0%
Diğer	36,0%	14,3%	31,2%	17,4%	1,1%	100,0%
Cevap yok	41,9%	22,6%	6,5%	16,1%	12,9%	100,0%
Ortalama oy oranı	41,0%	29,0%	13,8%	15,8%	0,4%	100,0%

Tablo 39. Dünya Görüşüne Göre Erdoğan ve İmamoğlu Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ekrem İmamoğlu	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Muhafazakâr	57,6%	21,2%	10,3%	10,9%	0,1%	100,0%
Atatürkçü Kemalist	11,8%	70,8%	8,3%	8,7%	0,3%	100,0%
Milliyetçi	52,2%	29,2%	9,7%	8,5%	0,4%	100,0%
Kürt siyasi kimliği	6,8%	73,9%	8,7%	10,6%	0,0%	100,0%
Sosyal Demokrat	12,6%	74,5%	4,0%	8,3%	0,6%	100,0%
Sosyalist/Komünist	8,3%	62,4%	9,6%	19,7%	0,0%	100,0%
Diğer	33,7%	21,1%	30,9%	13,2%	1,1%	100,0%
Cevap yok	28,1%	37,5%	9,4%	12,5%	12,5%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,8%	40,1%	10,7%	10,1%	0,4%	100,0%

Tablo 40. Dünya Görüşüne Göre Erdoğan ve Yavaş Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Mansur Yavaş	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Muhafazakar	57,2%	19,2%	12,0%	11,6%	0,1%	100,0%
Atatürkçü Kemalist	11,2%	68,3%	11,3%	9,0%	0,3%	100,0%
Milliyetçi	51,2%	31,3%	10,3%	6,8%	0,4%	100,0%
Kürt siyasi kimliği	9,3%	57,1%	14,3%	19,3%	0,0%	100,0%
Sosyal Demokrat	13,1%	70,0%	5,8%	9,8%	1,2%	100,0%
Sosyalist/Komünist	7,7%	61,9%	9,7%	20,6%	0,0%	100,0%
Diğer	32,7%	21,7%	30,4%	14,4%	0,8%	100,0%
Cevap yok	37,5%	28,1%	9,4%	12,5%	12,5%	100,0%
Ortalama oy oranı	38,4%	38,4%	12,3%	10,6%	0,4%	100,0%

Tablo 41. Dünya Görüşüne Göre Erdoğan ve Akşener Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Meral Akşener	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Muhafazakâr	58,8%	16,5%	11,5%	13,1%	0,1%	100,0%
Atatürkçü Kemalist	13,4%	59,0%	15,2%	12,1%	0,3%	100,0%
Milliyetçi	53,3%	27,9%	10,4%	8,0%	0,4%	100,0%
Kürt siyasi kimliği	9,4%	36,9%	15,6%	38,1%	0,0%	100,0%
Sosyal Demokrat	14,4%	54,6%	9,5%	20,9%	0,6%	100,0%
Sosyalist/Komünist	9,0%	39,1%	16,0%	35,9%	0,0%	100,0%
Diğer	33,1%	18,0%	32,0%	15,7%	1,1%	100,0%
Cevap yok	37,5%	25,0%	9,4%	15,6%	12,5%	100,0%
Ortalama oy oranı	40,0%	32,1%	13,6%	13,9%	0,4%	100,0%

Tablo 42. Dünya Görüşüne Göre Erdoğan ve Babacan Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Recep Tayyip Erdoğan	Ali Babacan	Kararsızım	Oy kullanmayacağım	Cevap yok	Toplam
Muhafazakâr	58,5%	13,4%	13,7%	14,2%	0,1%	100,0%
Atatürkçü Kemalist	13,9%	33,8%	23,0%	28,8%	0,4%	100,0%
Milliyetçi	54,4%	15,9%	15,3%	14,0%	0,4%	100,0%
Kürt siyasi kimliği	9,4%	45,6%	18,8%	26,3%	0,0%	100,0%
Sosyal Demokrat	13,8%	45,4%	14,7%	25,5%	0,6%	100,0%
Sosyalist/Komünist	9,0%	33,3%	17,9%	39,7%	0,0%	100,0%
Diğer	33,5%	9,9%	39,4%	16,1%	1,1%	100,0%
Cevap yok	41,9%	32,3%	6,5%	6,5%	12,9%	100,0%
Ortalama oy oranı	40,3%	21,9%	18,1%	19,3%	0,4%	100,0%

Tablo 43. Cinsiyete Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Cinsiyet	Kadın	33,0%	23,0%	5,6%	5,7%	7,0%
	Erkek	27,0%	17,8%	10,6%	10,2%	10,7%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Tablo 44. Yaşa Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Yaş	18-24	23,8%	18,2%	9,4%	7,9%	5,4%
	25-34	30,0%	18,3%	8,4%	9,6%	6,7%
	35-44	31,5%	19,0%	8,7%	8,1%	8,5%
	45-54	30,7%	19,9%	6,7%	8,7%	11,1%
	55-64	31,7%	21,4%	6,7%	7,1%	10,9%
	65+	32,0%	29,5%	8,0%	4,3%	12,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Tablo 45. Eğitime Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Eğitim	Herhangi bir eğitim görmeyenler	37,6%	10,9%	22,1%	0,8%	1,9%
	Ortaokul ve daha az	36,5%	17,2%	8,9%	7,6%	8,2%
	Lise	26,6%	22,5%	6,4%	9,2%	8,6%
	Üniversite ve daha fazla	20,5%	25,5%	5,9%	8,2%	12,4%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Tablo 46. Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Çalışma durumu	Emekli	23,0%	28,8%	8,0%	6,9%	15,4%
	Ev kadını	40,8%	19,8%	6,5%	4,7%	5,4%
	İşsiz	23,9%	20,9%	11,6%	6,5%	4,5%
	Öğrenci	20,7%	22,6%	4,7%	7,2%	8,3%
	İşçi memur küçük esnaf çiftçi	29,8%	16,8%	8,9%	10,8%	9,8%
	İşletme sahibi	25,3%	22,6%	7,5%	10,3%	9,6%
	Nitelikli uzman ve yönetici	17,5%	23,9%	10,3%	7,7%	8,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	8,0%	8,8%

Tablo 47. Gelir Durumuna Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Gelir Grubu	Alt gelir	31,0%	13,9%	12,6%	4,8%	8,2%
	Alt orta gelir	30,5%	21,6%	7,1%	8,8%	8,6%
	Üst orta gelir	29,1%	21,2%	6,7%	8,8%	9,8%
	Üst gelir	20,0%	27,9%	12,1%	4,2%	10,3%
	Belirtmeyenler	30,4%	17,4%	4,3%	8,7%	6,5%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	8,0%	8,8%

Tablo 48. Etnik Kimliğe Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Etnik kimlik	Türk	31,8%	22,9%	1,8%	9,5%	10,3%
	Kürt Zaza	23,6%	10,3%	34,9%	1,9%	1,5%
	Diğer	28,4%	20,7%	3,5%	7,5%	11,9%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Tablo 49. Dini Kimliğe Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

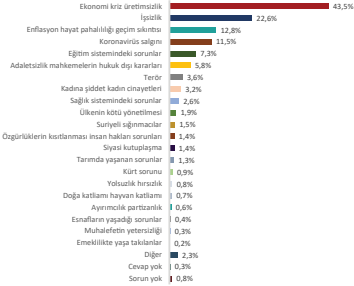
		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Dini kimlik	Sünni Müslüman	34,5%	16,5%	7,0%	9,3%	8,6%
	Alevi	8,1%	53,2%	13,7%	2,1%	6,7%
	Müslüman (mezhep belirtmeyenler)	26,9%	21,3%	8,9%	6,9%	9,9%
	Deist/Ateist	1,4%	40,3%	18,1%	2,8%	1,4%
	Diğer	35,6%	14,4%	2,5%	8,5%	9,3%
	Cevap yok	8,3%	25,0%	25,0%	0,0%	8,3%
	Ortalama oy oranı	30,0%	20,4%	8,1%	7,9%	8,8%

Tablo 50. Dünya Görüşüne Göre Karşılaştırmalı Seçmen Profilleri (Oy Oranı)

		AK Parti	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti
Dünya görüşü	Muhafazakâr	47,3%	7,6%	6,7%	7,6%	6,3%
	Atatürkçü Kemalist	7,8%	54,6%	2,1%	3,4%	8,5%
	Milliyetçi	35,1%	8,6%	0,7%	18,0%	15,5%
	Kürt siyasi kimliği	7,5%	3,1%	79,2%	0,0%	0,0%
	Sosyal Demokrat	9,2%	32,6%	24,0%	2,2%	8,0%
	Sosyalist/Komünist	3,8%	23,1%	28,8%	0,0%	11,5%
	Diğer	31,5%	12,4%	1,4%	5,9%	7,3%

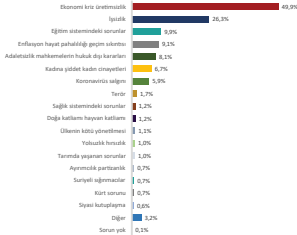

Grafik. 11. Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları

Tablo 36. Dini Kimliğe Göre Erdoğan ve İmamoglu Dağılımı

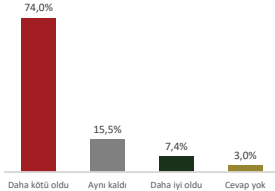
Grafik. 13. 18-20 Yaş Arası Yeni Seçmene Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları**Grafik. 14. Öğrencilere Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları**

Grafik. 15. Emeklilere Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları**Grafik. 16. Ev Kadınlarına Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları**

Grafik. 17. İşsizlere Göre Türkiye'nin Acilen Çözülmesi Gereken Sorunları

Grafik. 18. Türkiye'nin Durumu

Tablo 51. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Durumu

Cinsiyet/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Kadın	76,6%	14,1%	6,0%	3,4%	100,0%
Erkek	71,5%	16,9%	8,9%	2,7%	100,0%

Tablo 52. Yaşa Göre Türkiye'nin Durumu

Yaş/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
18-24	73,0%	17,6%	5,3%	4,0%	100,0%
25-34	76,0%	14,3%	7,1%	2,5%	100,0%
35-44	74,3%	16,3%	7,1%	2,2%	100,0%
45-54	75,6%	14,9%	7,4%	2,1%	100,0%
55-64	72,1%	13,9%	9,9%	4,1%	100,0%
65+	70,8%	15,6%	8,9%	4,6%	100,0%

Tablo 53. Eğitime Göre Türkiye'nin Durumu

Eğitim Durumu/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	80,7%	8,9%	3,9%	6,6%	100,0%
Ortaokul ve daha az	71,6%	16,7%	8,5%	3,3%	100,0%
Lise	74,9%	15,0%	7,4%	2,6%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	76,0%	15,4%	6,1%	2,5%	100,0%

Tablo 54. Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Durumu

Meslek/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Emekli	73,8%	15,1%	9,2%	2,0%	100,0%
Ev kadını	75,6%	14,2%	6,5%	3,7%	100,0%
İşsiz	77,7%	13,8%	5,3%	3,3%	100,0%
Öğrenci	74,1%	17,6%	4,7%	3,6%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	71,5%	17,1%	8,7%	2,7%	100,0%
İşletme sahibi	78,2%	10,9%	9,5%	1,4%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	79,1%	12,0%	3,8%	5,1%	100,0%

Tablo 55. Gelir Durumuna Göre Türkiye'nin Durumu

Gelir Grupları/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Alt gelir	76,6%	13,1%	5,5%	4,8%	100,0%
Alt orta gelir	72,9%	16,5%	7,7%	2,9%	100,0%
Üst orta gelir	74,7%	14,7%	8,3%	2,2%	100,0%
Üst gelir	77,6%	12,7%	7,3%	2,4%	100,0%
Belirtmeyenler	76,6%	19,1%	2,1%	2,1%	100,0%

Tablo 56. Etnik Kimliğe Göre Türkiye'nin Durumu

Etnik Köken/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Türk	72,1%	16,4%	8,1%	3,3%	100,0%
Kürt Zaza	83,7%	9,6%	4,3%	2,4%	100,0%
Diğer	69,1%	20,2%	8,8%	1,9%	100,0%

Tablo 57. Dini Kimliğe Göre Türkiye'nin Durumu

Dini Kimlik/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Sünni Müslüman	73,0%	16,2%	8,3%	2,5%	100,0%
Alevi	91,2%	6,3%	1,8%	0,7%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	74,0%	14,1%	7,5%	4,4%	100,0%
Deist Ateist	90,4%	1,4%	2,7%	5,5%	100,0%
Diğer	48,7%	49,6%	1,7%	0,0%	100,0%
Cevap yok	90,9%	0,0%	9,1%	0,0%	100,0%

Tablo 58. Parti Tercihine Göre Türkiye'nin Durumu

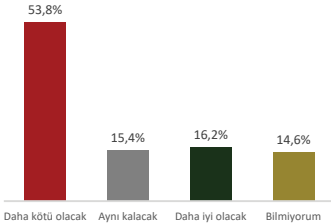
Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok
AK Parti	53,7%	23,8%	18,3%	4,3%
CHP	89,5%	7,4%	1,1%	1,9%
HDP	91,6%	7,3%	0,5%	0,7%
MHP	60,2%	26,4%	9,8%	3,6%
İYİ Parti	82,7%	14,5%	1,3%	1,5%
Saadet	90,3%	9,7%	0,0%	0,0%
Genel Oran	74,0%	15,5%	7,5%	3,0%

Tablo 59. Türkiye'nin Durumuna Dair Görüşlerin Parti Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Genel Oy Oranı
AK Parti	21,7%	46,0%	73,4%	42,2%	30,0%
CHP	24,6%	9,8%	3,0%	13,0%	20,4%
HDP	10,0%	3,8%	0,5%	1,9%	8,1%
MHP	6,5%	13,6%	10,4%	9,3%	7,9%
İYİ Parti	9,9%	8,3%	1,5%	4,3%	8,8%
Saadet	0,7%	0,4%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,3%	0,0%	0,3%	0,6%	0,3%
DEVA	1,3%	0,6%	0,3%	0,0%	1,1%
Diğer	1,3%	0,7%	1,8%	0,6%	1,2%
Kararsız	14,6%	9,5%	5,1%	16,1%	13,1%
Oy kullanmayacak	9,0%	7,3%	3,8%	11,8%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Grafik. 19. Türkiye'nin Geleceğine Dair Beklenti

Tablo 60. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Geleceği

Cinsiyet/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Kadın	54,4%	15,1%	14,0%	16,5%	100,0%
Erkek	53,3%	15,7%	18,4%	12,6%	100,0%

Tablo 61. Yaşa Göre Türkiye'nin Geleceği

Yaş/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
18-24	55,5%	18,0%	12,3%	14,2%	100,0%
25-34	55,1%	16,9%	13,8%	14,2%	100,0%
35-44	53,7%	15,0%	16,3%	14,9%	100,0%
45-54	53,2%	14,4%	19,6%	12,8%	100,0%
55-64	50,2%	14,5%	18,4%	16,8%	100,0%
65+	54,3%	12,5%	18,2%	14,9%	100,0%

Tablo 62. Eğitime Göre Türkiye'nin Geleceği

Eğitim Durumu/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	44,8%	10,0%	13,5%	31,7%	100,0%
Ortaokul ve daha az	50,3%	14,8%	18,8%	16,1%	100,0%
Lise	55,0%	16,7%	15,2%	13,2%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	61,4%	15,9%	13,3%	9,5%	100,0%

Tablo 63. Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Geleceği

Meslek/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Emekli	55,3%	14,7%	19,2%	10,9%	100,0%
Ev kadını	51,2%	12,7%	16,0%	20,1%	100,0%
İşsiz	60,4%	14,5%	10,5%	14,5%	100,0%
Öğrenci	56,6%	19,5%	11,8%	12,1%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	52,1%	17,7%	17,3%	12,9%	100,0%
İşletme sahibi	54,4%	10,2%	26,5%	8,8%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	63,7%	11,5%	9,4%	15,4%	100,0%

Tablo 64. Gelir Durumuna Göre Türkiye'nin Geleceği

Gelir Grupları/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Alt gelir	53,3%	14,5%	13,1%	19,1%	100,0%
Alt orta gelir	53,4%	15,6%	17,1%	13,9%	100,0%
Üst orta gelir	54,8%	16,3%	17,0%	11,9%	100,0%
Üst gelir	59,4%	10,3%	12,7%	17,6%	100,0%
Belirtmeyenler	47,9%	16,7%	12,5%	22,9%	100,0%

Tablo 65. Etnik Kimliğe Göre Türkiye'nin Geleceği

Etnik Köken/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Türk	52,8%	16,5%	16,9%	13,8%	100,0%
Kürt Zaza	58,7%	10,0%	14,0%	17,2%	100,0%
Diğer	52,3%	18,0%	14,7%	15,0%	100,0%

Tablo 66. Dini Kimliğe Göre Türkiye'nin Geleceği

Dini Kimlik/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Sünni Müslüman	51,5%	16,4%	18,3%	13,8%	100,0%
Alevi	74,2%	8,8%	3,9%	13,1%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	53,6%	13,4%	16,2%	16,7%	100,0%
Deist ateist	80,8%	4,1%	4,1%	11,0%	100,0%
Diğer	47,1%	44,5%	0,8%	7,6%	100,0%
Cevap yok	81,8%	9,1%	9,1%	0,0%	100,0%

Tablo 67. Parti Tercihine Göre Türkiye'nin Geleceği

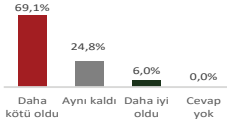
Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Cevap yok
AK Parti	29,8%	21,0%	33,6%	15,6%
CHP	76,3%	9,9%	4,1%	9,6%
HDP	74,1%	9,1%	5,8%	11,0%
MHP	39,8%	24,3%	23,8%	12,1%
İYİ Parti	71,7%	13,1%	6,0%	9,2%
Saadet	67,7%	9,7%	16,1%	6,5%
Gelecek	60,0%	0,0%	20,0%	20,0%
DEVA	74,1%	8,6%	1,7%	15,5%
Diğer	61,5%	13,8%	16,9%	7,7%
Kararsız	51,1%	12,8%	10,8%	25,3%
Oy kullanmayacak	59,4%	15,2%	7,4%	18,1%
Genel Oran	53,8%	15,4%	16,2%	14,5%

Tablo 68. Türkiye'nin Geleceğine Dair Görüşlerin Parti Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Genel Oy Oranı
AK Parti	16,6%	40,8%	62,1%	32,2%	30,0%
CHP	28,9%	13,1%	5,1%	13,5%	20,4%
HDP	11,1%	4,8%	2,9%	6,1%	8,1%
MHP	5,9%	12,5%	11,7%	6,6%	7,9%
İYİ Parti	11,8%	7,5%	3,3%	5,6%	8,8%
Saadet	0,7%	0,4%	0,6%	0,3%	0,6%
Gelecek	0,3%	0,0%	0,3%	0,4%	0,3%
DEVA	1,5%	0,6%	0,1%	1,2%	1,1%
Diğer	1,4%	1,1%	1,3%	0,7%	1,2%
Kararsız	12,5%	10,9%	8,7%	22,9%	13,1%
Oy kullanmayacak	9,3%	8,3%	3,8%	10,5%	8,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Grafik. 20. Seçmenlerin Gelir Durumundaki Değişim

Tablo 69. Cinsiyete Göre Seçmenin Gelir Durumu

Cinsiyet/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Kadın	70,0%	24,5%	5,5%	0,0%	100,0%
Erkek	68,2%	25,2%	6,5%	0,1%	100,0%

Tablo 70. Yaşa Göre Seçmenin Gelir Durumu

Yaş/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
18-24	65,4%	27,6%	7,1%	0,0%	100,0%
25-34	69,7%	23,8%	6,4%	0,0%	100,0%
35-44	70,2%	25,3%	4,6%	0,0%	100,0%
45-54	71,6%	22,9%	5,6%	0,0%	100,0%
55-64	70,2%	23,8%	5,7%	0,3%	100,0%
65+	65,8%	26,3%	7,9%	0,0%	100,0%

Tablo 71. Eğitime Göre Seçmenin Gelir Durumu

Eğitim Durumu/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	79,9%	16,6%	3,5%	0,0%	100,0%
Ortaokul ve daha az	69,5%	24,3%	6,2%	0,1%	100,0%
Lise	67,2%	27,5%	5,3%	0,0%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	69,1%	23,3%	7,6%	0,0%	100,0%

Tablo 72. Çalışma Durumuna Göre Seçmenin Gelir Durumu

Meslek/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Emekli	69,8%	24,7%	5,5%	0,0%	100,0%
Ev kadını	72,1%	22,9%	5,0%	0,0%	100,0%
İşsiz	74,3%	21,0%	4,8%	0,0%	100,0%
Öğrenci	64,2%	30,0%	5,8%	0,0%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	66,3%	26,6%	6,9%	0,1%	100,0%
İşletme sahibi	76,7%	17,1%	6,2%	0,0%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	68,5%	23,8%	7,7%	0,0%	100,0%

Tablo 73. Gelir Durumuna Göre Seçmenin Gelir Durumu

Gelir Grupları/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Alt gelir	78,7%	19,2%	2,1%	0,0%	100,0%
Alt orta gelir	68,7%	25,6%	5,6%	0,1%	100,0%
Üst orta gelir	62,7%	27,6%	9,8%	0,0%	100,0%
Üst gelir	67,3%	22,4%	10,3%	0,0%	100,0%
Belirtmeyenler	66,0%	27,7%	6,4%	0,0%	100,0%

Tablo 74. Etnik Kimliğe Göre Seçmenin Gelir Durumu

Etnik Köken/ Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Türk	66,0%	26,9%	7,1%	0,0%	100,0%
Kürt Zaza	81,2%	16,0%	2,8%	0,0%	100,0%
Diğer	69,5%	26,3%	3,7%	0,5%	100,0%

Tablo 75. Dini Kimliğe Göre Seçmenin Gelir Durumu

Dini Kimlik / Ekonomik Durum	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Toplam
Sünni Müslüman	68,6%	25,3%	6,0%	0,0%	100,0%
Alevi	85,6%	11,6%	2,8%	0,0%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	68,2%	25,0%	6,7%	0,1%	100,0%
Deist ateist	72,6%	17,8%	9,6%	0,0%	100,0%
Diğer	51,3%	47,1%	1,7%	0,0%	100,0%
Cevap yok	90,9%	9,1%	0,0%	0,0%	100,0%

Tablo 76. Parti Tercihine Göre Seçmenin Gelir Durumu

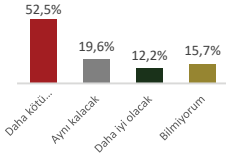
Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok
AK Parti	52,4%	35,5%	12,1%	0,0%
CHP	82,0%	16,0%	2,0%	0,0%
HDP	80,8%	17,8%	1,4%	0,0%
MHP	60,9%	32,5%	6,2%	0,5%
İYİ Parti	77,6%	20,3%	2,1%	0,0%
Saadet	90,3%	9,7%	0,0%	0,0%
Gelecek	73,3%	13,3%	13,3%	0,0%
DEVA	82,5%	14,0%	3,5%	0,0%
Diğer	78,5%	13,8%	7,7%	0,0%
Kararsız	75,0%	20,5%	4,5%	0,0%
Oy kullanmayacak	71,8%	23,3%	4,9%	0,0%
Genel Oran	69,1%	24,8%	6,0%	0,0%

Tablo 77. Gelir Durumuna Dair Görüşlerin Parti Dağılımı

Bu Pazar Seçim Olsa	Daha kötü oldu	Aynı kaldı	Daha iyi oldu	Cevap yok	Genel Oy Oranı
AK Parti	22,7%	43,0%	60,4%	0,0%	30,0%
CHP	24,1%	13,1%	6,9%	0,0%	20,4%
HDP	9,5%	5,8%	1,9%	0,0%	8,1%
MHP	7,0%	10,4%	8,2%	100,0%	7,9%
İYİ Parti	9,9%	7,2%	3,1%	0,0%	8,8%
Saadet	0,8%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%
Gelecek	0,3%	0,2%	0,6%	0,0%	0,3%
DEVA	1,3%	0,6%	0,6%	0,0%	1,1%
Diğer	1,4%	0,7%	1,6%	0,0%	1,2%
Kararsız	14,3%	10,9%	9,7%	0,0%	13,2%
Oy kullanmayacak	8,8%	7,9%	6,9%	0,0%	8,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Grafik. 21. Seçmenlerin Gelecek Beklentisi

Tablo 78. Cinsiyete Göre Gelecek Beklentisi

Cinsiyet/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Kadın	52,2%	19,4%	11,0%	17,4%	100,0%
Erkek	52,8%	19,7%	13,4%	14,0%	100,0%

Tablo 79. Yaşa Göre Gelecek Beklentisi

Yaş/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
18-24	50,1%	23,6%	12,5%	13,8%	100,0%
25-34	53,2%	21,6%	10,7%	14,4%	100,0%
35-44	50,9%	19,5%	12,4%	17,2%	100,0%
45-54	53,2%	17,2%	12,7%	17,0%	100,0%
55-64	54,8%	17,4%	13,2%	14,5%	100,0%
65+	53,8%	16,3%	12,5%	17,4%	100,0%

Tablo 80. Eğitime Göre Gelecek Beklentisi

Eğitim Durumu/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Herhangi bir eğitim görmeyenler	48,6%	10,4%	12,4%	28,6%	100,0%
Ortaokul ve daha az	51,9%	17,8%	12,7%	17,6%	100,0%
Lise	52,5%	22,1%	12,0%	13,4%	100,0%
Üniversite ve daha fazla	54,8%	21,1%	11,4%	12,7%	100,0%

Tablo 81. Çalışma Durumuna Göre Gelecek Beklentisi

Meslek/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Emekli	56,1%	16,8%	13,1%	14,0%	100,0%
Ev kadını	51,3%	16,3%	12,1%	20,3%	100,0%
İşsiz	58,8%	18,5%	8,8%	14,0%	100,0%
Öğrenci	50,4%	27,3%	10,5%	11,8%	100,0%
İşçi memur küçük esnaf çiftçi	51,0%	21,7%	12,5%	14,8%	100,0%
İşletme sahibi	49,0%	14,3%	23,8%	12,9%	100,0%
Nitelikli uzman ve yönetici	57,0%	21,7%	8,5%	12,8%	100,0%

Tablo 82. Gelir Durumuna Göre Gelecek Beklentisi

Gelir Grupları/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Alt gelir	54,4%	16,5%	9,1%	20,0%	100,0%
Alt orta gelir	53,1%	19,5%	11,9%	15,4%	100,0%
Üst orta gelir	49,0%	22,1%	15,9%	12,9%	100,0%
Üst gelir	52,4%	19,3%	10,8%	17,5%	100,0%
Belirtmeyenler	53,2%	23,4%	10,6%	12,8%	100,0%

Tablo 83. Etnik Kimliğe Göre Gelecek Beklentisi

Etnik Köken/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Türk	50,9%	21,3%	12,7%	15,1%	100,0%
Kürt Zaza	58,9%	12,4%	10,9%	17,9%	100,0%
Diğer	52,8%	20,3%	10,7%	16,1%	100,0%

Tablo 84. Dini Kimliğe Göre Gelecek Beklentisi

Dini Kimlik/ Gelecek Beklentisi	Daha kötü olacak	Aynı kalacak	Daha iyi olacak	Bilmiyorum	Toplam
Sünni Müslüman	50,7%	20,3%	13,3%	15,7%	100,0%
Alevi Şii Müslüman	71,5%	9,5%	5,6%	13,4%	100,0%
Müslüman mezhep belirtmeyenler	52,1%	18,6%	12,2%	17,1%	100,0%
Deist ateist	76,4%	8,3%	4,2%	11,1%	100,0%
Diğer	43,2%	47,5%	5,1%	4,2%	100,0%
Cevap yok	81,8%	0,0%	18,2%	0,0%	100,0%

